

ჩვენი სოფელი

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

საქართველო / 2020

№7/57

ახალი ამბები

გვ 2-3

- სამეგრელოში თხილობა 2020 გაიმართა
- გიორგი გახარიამ და ლევან დავითაშვილმა სახელმწიფოს მხარდაჭერით შექმნილი თხილის გადამამუშავებელი საწარმო „ჯეო ნათისი“ დაათვალიერეს
- გიორგი გახარია და ლევან დავითაშვილი „ერთიანი აგროპროექტის“ მხარდაჭერით შექმნილ თხილის საშრობ-სასაწყობო საწარმოში იმყოფებოდნენ

- არასტანდარტული ვაშლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, საკონსერვაციო მუსაბი გაიხსნა

როგორ 2020

გვ 4

- კახეთში რთველი შეფერხებების გარეშე მიმდინარეობს

ქართული აბრარული წარმოება

გვ 5

- ლევან დავითაშვილი: „როდესაც მოსავლის სრულად დაბინავების რესურსი არსებობს ქვეყანაში, აქციების მოწყობა უპასუხისმგებლობაა“
- 10 სექტემბრის მდგომარეობით, საქართველოდან 24,788 ტონა ატამი და ვაშლატამა (ნექტარინი) ექსპორტირებული, რაც წინა წლის ანალოგიურ პერიოდს 87% -ით აღემატება.
- 24 სექტემბრის მონაცემებით, საქართველოდან 1054 ტონა ვაშლია ექსპორტირებული
- საქართველოდან 4,466 ტონა თხილია ექსპორტირებული, რაც 74%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს

ახალი ამბები

გვ 6-7

- ნინო თანდილაშვილმა პარლამენტში „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტი წარადგინა
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და USAID-ის მხარდაჭერით, მთანმინდის პარკში ჩაის, თაფლის და ყველის ფესტივალი გაიმართა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე ჭიათურაში, მდინარე ყვირილას წყლის ხარისხის გაუმჯობესების პროექტის პრეზენტაციას დაესწრო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი შპს „ქართული აგროპროექტის“ ახლადგახსნილ საწარმოში იმყოფებოდა, სადაც წარმოების პროცესს გაეცნო

„იმერეთის აგროზონის“ სასათბურე კლასტერის პროექტი მიმდინარე წლის ბოლოს დაიწყება

სახელმწიფო პროგრამაში „დანერგე მომავალი“ ცვლილებები შევიდა

კახეთის რეგიონში თხილის ახალი საწარმო გაიხსნა

წარმომადგენლის ისტორიები

გვ 8

სახელმწიფოს მხარდაჭერით „გზა ჯგუფი“ საქართველოში მაცვლის კლანტაციის გააუმჯობესება

სოფელ ახაშენში მდებარე „მარსიაშვილის მარანი“

„გვესოს ფარმა“ - წარმოებულ კოოპერატივი ლეჩხუმიდან

ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო გადაწყვეტილებით საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების გამრავლებაზე მუშაობს

ყურძნის ჭიშები

გვ 9

ბახვა, ფურუანი, ციცქა, ცოლიკოური

დაცული ტერიტორიები

გვ 10-11

- 10 ეროვნული პარკი, სადაც აუცილებლად უნდა იმოგზაუროთ

საქართველოს ტყე

გვ 12

- ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიზნები და საქმიანობის პრიორიტეტული მიმართულებები

მონიტორინგი

გვ 13

- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტმა, 2014-2020 წლებში, რეგულირების ობიექტების 16 529 ინსპექტირება განახორციელა
- ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გაუმჯობესების მიმართულებით მუშაობა გრძელდება

აბრორჩევა

გვ 14-15

ყვავილოვანი კომპოსტის მოყვანის აპრობაციული პროექტი

ვეთერინარია და ფიტოსანიტარია

გვ 16

საქართველოს ეროვნული სააგენტო

სამეგრელოში თხილობა 2020 გაიმართა

წინა წლებში არსებული გამოწვევების წარმატებულად დაძლევის შემდეგ, წელს სამეგრელოში მაღალი ხარისხის უხვი მოსავალია.

მკვეთრად გაზრდილი საქართველოდან თხილის ექსპორტის მონაცემებიც - 24 სექტემბრის მდგომარეობით, ექსპორტირებულია 4466 ტონა თხილი, რაც 74%-ით მეტია გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით.

2020 წელს თხილის საპროგნოზო მოსავალი 50 ათას ტონაა, რაც 2019 წელთან შედარებით, 15 ათასი ტონით მეტია. ექსპორტიდან მოსალოდნელი შემოსავალი კი, დაახლოებით 100 მლნ აშშ დოლარია.

თხილის დაბინავების პროცესში ჩართულია 30-ზე მეტი საწარმო.

2013 წლიდან დღემდე, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, საქართველოში თხილის გადამამუშავებელი 20-მდე ახალი საწარმო შეიქმნა, 27 კი გაფართოვდა.

მხოლოდ სამეგრელოში, თხილის მიმართულებით, 13 ახალი აგროსაწარმო გაიხსნა და 13 გაფართოვდა. ახალ საწარმოებში 1 000-მდე ადამიანი დასაქმდა და 13 მლნ ლარამდე ინვესტიცია განხორციელდა, გაიხსნა 1 კოოპერატივი - „რკ დარჩელის თხილი“.

ბოლო პერიოდში, ყველაზე დიდი გამოწვევის - აზიური ფაროსანის წინააღმდეგ სახელმწიფო სტრატეგიით, შესაბამისი სამსახურებისა და ფერმერების მიერ მას-

შტაბური ღონისძიებები განხორციელდა. სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში, ცივი შესხურების მეთოდით, შეწამულია 38 294 ჰა ფართობი, ხოლო თერმული ნისლის ტექნოლოგიებით დამუშავდა 53 070 ჰა ფართობი.

დარგის მხარდასაჭერად, სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, „თხილის მწარმოებელთა ასოციაციასთან“ ერთად, შეიმუშავა თხილის გადარჩენის პროგრამა, რომლის ფარგლებში, ასოციაციას გადაეცა 2500 ერთეული თხილის შესაწამლი აპარატი, გადამზადდა და შრომითი ხელშეკრულებით აყვანილია 150 აგროკონსულტანტი. ასოციაციაში განევრიანდა 25 000 ფერმერი, რომელმაც მიმდინარე წელს კარგი ხარისხის თხილის მოსავალი მიიღეს. მეთხილეობის სექტორის განვითარებისთვის საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ გაძლიერდა ექსტენციის სამსახურები. პროექტის „მობილური ექსტენცია“ ფარგლებში, 129 სოფელში გადამზადდა 6 872 ფერმერი.

„უაღრესად სასიამოვნოა ასეთ თხილ გარემოში ზუგდიდში, თან ასეთი მნიშვნელოვანი მიზეზით შეკრება... თხილი გურიაშიც მოჰყავთ, აჭარაშიც, კახეთშიც, იმერეთშიც, ყველაზე კარგი თხილი და ყველაზე ბევრი მაინც სამეგრელოში მოდის. ამიტომ ეს დღესასწაული, ეს ფესტივალი, რა თქმა უნდა, უნდა იყოს სამეგრელოში და უნდა იყოს ზუგდიდში, ამაზე უნდა შევთანხმდეთ“ - განაცხადა საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა, გიორგი გახარია „თხილის ფესტივალთან“ დაკავშირებულ ღონისძიებაზე სიტყვით გამოსვლისას.

„ამ ქვეყანაში, მარტივად შეიძლება, კარგი და ეფექტიანი მუშაობით, თხილის ექსპორტი გავაორმაგოთ. ჩვენს ქვეყანაში, 100 000 ტონა ხარისხიანი თხილი უნდა მოვიყვანოთ. ამისთვის, ბაღებია გასაშენებელი, მაგრამ ყველაზე მთავარი არის ის, რომ ჰექტრიდან მოსავლიანობა გავზარდოთ. ამისთვის, გვჭირდება ცოდნა, ტექნოლოგიები. მინდა მადლობა გადავუხადო ასოციაციას, პირველ რიგში, ამ ღონისძიების მოწყობისთვის. მე როგორც ვიცი, დღეს ასოციაციას 25 000 წევრი ჰყავს და მინდა გითხრათ,

რომ არც ერთ რეგიონში, არც ერთ დარგში ისეთი ორგანიზებული ასოციაცია, როგორც არის მეთხილეობაში, საქართველოში არ არის. მეთხილეობაში, ეს კოოპერირებაც და ასოციაციის მუშაობაც იყო ძალიან ეფექტური და დარწმუნებული ვარ, რომ ეს უნდა გაგრძელდეს,“ - განაცხადა გიორგი გახარია.

პრემიერის განცხადებით, ერთობლივი მუშაობით, შეიძლება ითქვას, რომ მიუხედავად პანდემიისა, ქვეყნიდან სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტის ექსპორტი იზრდება და ეს ფაქტია.

გიორგი გახარია და ლევან დავითაშვილმა სახელმწიფოს მხარდაჭერით შექმნილი თხილის გადამამუშავებელი საწარმო „ჯეო ნატსი“ დაათვალიერეს

საქართველოს პრემიერ-მინისტრი გიორგი გახარია, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან, ლევან დავითაშვილთან ერთად, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ ინგირში, თანამედროვე სტანდარტების მქონე თხილის გადამამუშავებელ საწარმო „ჯეო ნატსი“ იმყოფებოდა, რომელიც სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, 2018 წელს შეიქმნა.

პრემიერსა და მინისტრს საწარმოს დირექტორმა გააცნო საწარმოო პროცესის სრული ჯაჭვი, რომელიც პროდუქციის მიღებას, დამუშავებას, გარჩევას, მოხალვას, დაფასობასა და საექსპორტოდ მომზადებას მოიცავს.

თხილის გადამამუშავებელ საწარმოში „ჯეო ნატსი“, ჯამურად, 1 558 000 ლარამდე ინვესტიცია განხორციელდა, საიდანაც 600 000 ლარი გრანტია, ხოლო 779 000 ლარი - შეღავათიანი აგროკრედიტი.

საწარმო, რომელშიც 100-მდე ადამიანია დასაქმებული, წელიწადში, 7 000-10 000 ტონა თხილის სხვადასხვა სახის პროდუქციას აწარმოებს, რომელიც მთლიანად ექსპორტზე გააქვს.

თხილის საწარმოს მიმდებარედ, კომპანია ფლობს სამაცივრე საწყობსაც, რომელიც სახელმწიფოსა და USAID-ის მხარდაჭერით შეიქმნა. პრემიერ-მინისტრმა და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა სამაცივრე საწყობიც დაათვალიერეს.

ორგანიზაციის კუთხით, თხილის მწარმოებელთა ასოციაციამ საგაბალითო შერევაში აჩვენა, რაც მნიშვნელოვანი მაგალითია სოფლის მეურნეობის სხვა კულტურების თუ დარგების განვითარებისთვის.

ლევან დავითაშვილი

ლევან დავითაშვილი: „თხილობა 2020“ კარგი ტრადიციის დასაწყისია, ეს იქნება ზეიმი, რომელიც ყოველ წელს საქართველოში, სამეგრელოში გაიმართება, სადაც ჩვენი შრომის შედეგის ჩვენება და ცოდნის გაზიარება შეგვეძლება... მინდა საქართველოს პრემიერ-მინისტრს მადლობა გადავუხადო იმ პროცესში და გამონვევებში მხარდაჭერისთვის, რამაც დღევანდელ ზეიმამდე მოგვიყვანა“.

„ეს ძალიან დიდი, მნიშვნელოვანი და წარმატებული გზის მხოლოდ დასაწყისია.

არ შეიძლება არ აღინიშნოს მჭიდრო თანამშრომლობა ჩვენს პარტნიორებთან. პირველ რიგში, მადლობა მინდა გადავუხადო ამერიკის შეერთებულ შტატებს.

ის პირველი დღიდან იყო ჩვენი მხარდამჭერი. პირველივე დღიდან, როგორც კი, საქართველოში ფაროსანა გამოჩნდა, რაც რეალურად სტიქიური მოვლენა იყო სოფლის მეურნეობაში, მყისიერი დახმარება ჩვენ ამერიკელი მეგობრებისგან მივიღეთ და USAID, როგორც ამერიკის მთვარობის წარმომადგენელი იყო ჩვენს გვერდით.

ჩვენ, ამერიკელი მეგობრებისგან არა მხოლოდ მნიშვნელოვანი ფინანსური დახმარება, არამედ, ექსპერტული ცოდნა და ტექნიკური დახმარება მივიღეთ, რომ გაგვეძლიერებინა ჩვენი მცენარეთა დაცვის საშუალებები, სამსახურები, რის საფუძველზეც საქართველო იქცა ცენტრად, სადაც გამოცდილების გასაზიარებლად მსოფლიოს წამყვანი ენტო-

მოლოგები ჩამოდიან. აქ, რა თქმა უნდა, ამერიკის დახმარება განსაკუთრებულია, თუმცა შემდგომში ბევრი მეგობარი ქვეყანა დაგვეხმარა და ყველა მათგანს მინდა დიდი მადლობა გადავუხადო.

ფაროსანასთან წინააღმდეგ ბრძოლის ფარგლებში, მინდა მადლობა ასევე გადავუხადო რეგიონის ხელისუფლებას და ფერმერებს, იმ ადამიანებს, რომლებიც უშუალოდ მუშაობენ თხილის ბაღებში, უვლიან მოსავალს და იღებენ შედეგებს...

პატარა ექსკურსი მინდა შემოგთავაზოთ - თურქ და აზერბაიჯანელ კოლეგებთან და მეგობრებთან ერთად, ჩვენ შარშან, ორდუში გადავწყვიტეთ, საქართველოში თხილის ფესტივალის ჩატარება. იცით, რომ თურქეთი, აზერბაიჯანი და საქართველო, თხილის კულტურაში, სამი წამყვანი ძირითადი მწარმოებელი ქვეყანაა.

ჩვენ თხილის ფესტივალი საქართველოს სხვადასხვა რეგიონშიც ვიზიშენებთ. პრემიერმაც აღნიშნა, რომ თხილი მხოლოდ სამეგრელოში არ მოგვყავს. მოგვსვენებათ, გურიაში, იმერეთში, კახეთსა და საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში თხილი ერთ-ერთი წამყვანი კულტურაა, თუმცა თხილის კულტურის მნიშვნელობა განსაკუთრებულია სამეგრელოს რეგიონისთვის შესაბამისად, სიმბოლური არის, რომ ყველა რეგიონში ჩატარებული ზეიმი ზუგდიდში გვირგვინდება...

ორგანიზებულობის კუთხით, „თხილის მწარმოებელთა ასოციაციამ“ სამაგალითო შედეგები აჩვენა, რაც მნიშვნელოვანი მაგალითია სოფლის მეურნეობის სხვა კულტურების თუ დარგების განვითარებისთვის.

ჩვენ, შეიძლება შევქმნათ ზოგადი პოლიტიკა, პირობები, მაგრამ ეს ყველაფერი თქვენთან ერთად უნდა გაკეთდეს და კიდევ ერთხელ მადლობა მეთხილე ფერმერებს, რომლებმაც გააკეთეს შეუძლებელი, დაამარცხეს ფაროსანა და გამონვევა, რომელიც ხარისხთან დაკავშირებით გვექონდა.

წელს, ხარისხის მიხედვით, თხილის ერთ-ერთი ყველაზე კარგი მოსავალი გვაქვს, რაც პირდაპირ აისახება შემოსავალზე, ფასზე. გვაქვს დიდი იმედი, რომ შემდეგ წლებში უკეთესი ხარისხი გვექნება.

ძალიან დიდი პოტენციალი გააჩნია თხილის კულტურას. იმ შემთხვევაში, თუ უფრო მეტად ორგანიზებული ვიქნებით, მეტ შედეგს მივიღებთ. ერთობლივი ძალისხმევით შევძლებთ, რომ საქართველოდან თხილის ასეულობით მილიონი დოლარის ექსპორტი განვახორციელოთ, რაც ქვეყანის ეკონომიკას მნიშვნელოვან შემოსავალს მოუტანს“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ლევან დავითაშვილმა.

გიორგი გახარია და ლევან დავითაშვილი „ერთიანი აგროპროექტის“ მხარდაჭერით შექმნილ თხილის საშრობ-სასაწყობო საწარმოში იმყოფებოდნენ

საქართველოს პრემიერ-მინისტრი გიორგი გახარია, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან, ლევან დავითაშვილთან ერთად, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ კოკში, თხილის საშრობ-სასაწყობო საწარმოში „კოკი 2014“ იმყოფებოდა.

პრემიერი და მინისტრი საწარმოში თხილის მიღება-ჩაბარების სრულ პროცესს გაეცნენ, რომელიც თხილის მიღებას, გარჩევას, აწონვას, გაშრობას, ლაბორა-

ტორიულ კვლევასა და დასაწყობებას მოიცავს.

თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი სასაწყობო მეურნეობა შპს „კოკი 2014“ სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, AgriGeorgia/Ferrero-სა და USAID-ის „საქართველოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტის“(G-HIP) მხარდაჭერით, 2019 წელს აშენდა.

„კოკი 2014“-ის დამფუძნებლების ინფორმაციით, საწარმო, ყოველწლიურად, სამეგრელოს რეგიონის დაახლოებით 300 ფერმერს ემსახურება.

საწარმოში, ჯამურად, 770 000 ლარის ოდენობის ინვესტიცია განხორციელდა, საიდანაც, 285 000 ლარი სახელმწიფო გრანტია.

საშრობის წარმოების მოცულობა 1 000

ტონა, ხოლო შენახვის - 500 ტონა თხილია. საწარმოში მუდმივად 17 ადგილობრივია დასაქმებული. პროდუქციის რეალიზაცია საქსპორტო ბაზრებზე ხორციელდება.

პრემიერ-მინისტრი და მინისტრი საწარმოს ტერიტორიაზე შეკრებილ ფერმერებს გაესაუბრნენ და მოუწოდეს, მაქსიმალურად ისარგებლონ სახელმწიფოს მხარდამჭერი პროგრამებით, რათა კიდევ უფრო განავითარონ თავიანთი მეურნეობა და ხელი შეუწყონ როგორც

საკუთარი ოჯახების კეთილდღეობას, ასევე გახდნენ დამსაქმებლები.

საწარმოში გიორგი გახარიასა და ლევან დავითაშვილთან ერთად მაჟორიტარი დეპუტატები, მერაბ ქვარაია და ედიშერ თოლორაია და აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს USAID/საქართველოს ეკონომიკური ზრდის ოფისის ხელმძღვანელი მარიკა ოლსონი იმყოფებოდნენ.

არასტანდარტული ვაშლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, საკოორდინაციო შტაბი გაიხსნა

საპროგნოზო მოსავალი 120 ათასი ტონა

არასტანდარტული ვაშლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, საკოორდინაციო შტაბი გაიხსნა

იმისათვის, რომ ფერმერებს არასტანდარტული ვაშლის მოსავლის რეალიზაციის პრობლემა არ შეექმნათ და წარმოებული პროდუქცია დაუბინავებელი არ დარჩეს, შემუშავდა არასტანდარტული ვაშლის რეალიზაციის ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა .

სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სოფლის განვითარების სააგე-

ნტო 1 კგ არასტანდარტულ ვაშლზე 0.10 ლარის ოდენობის სუბსიდიას გასცემს.

არასტანდარტული ვაშლის შესყიდვის შემთხვევაში, სახელმწიფო სუბსიდიას მიიღებენ ხილის გადამამუშავებელი კომპანიები, რომლებიც 2020 წლის 1 დეკემბრამდე, მეხილეობის სფეროში დასაქმებული ფიზიკური პირებისგან 1 კგ არასტანდარტულ ვაშლს არანაკლებ 0.22 ლარად შეისყიდნან.

ასევე, არასტანდარტული ვაშლის შემსყიდველ იმ საწარმოებს, რომლებიც რეგისტრირებული იქნებიან საკოორდინაციო შტაბში, შეუძლიათ ისარგებლონ პროექტის „შელავათიანი აგროკრედიტი“ საბრუნავი საშუალებების ქვეკომპონენტით.

ვაშლის საპროგნოზო მოსავალი, შარშანდელთან შედარებით, 3-ჯერაა გაზრდილი და 120 ათას ტონაზე მეტს შეადგენს

კახეთში როზელი შეფერხების გარეშე მიმდინარეობს

კახეთში როზელი, ტრადიციულად, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტიდან დაიწყო. რეგიონის სხვა მუნიციპალიტეტები როზელის პროცესში ეტაპობრივად, ყურძნის საჭირო კონდიციაში შესვლისთანავე ერთვებიან.

წელს კახეთში 300 ათასამდე ტონა ყურძნის ჭარბ მოსავალს ელიან. აქედან რქანითელი და კახური მწვანე 180 ათასი ტონა, ხოლო საფერავი - 90 ათასი ტონის ფარგლებშია.

როზელის საკოორდინაციო შტაბის სამუშაო ჯგუფი მაქსიმალურად მობილიზებულია, რომ 2020 წლის როზელი ორგანიზებულად ჩატარდეს და მევენახეებმა შეფერხების გარეშე შეძლონ მოსავლის დაბინავება.

როზელის საკოორდინაციო შტაბი თელავში განთავსდა და 24 საათიან რეჟიმში მუშაობს. შტაბის წევრები საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და მის სისტემაში შემავალი უწყებების, შსს-ს, კახეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებში სახელმწიფო რწმუნებულების ადმინისტრაციის წარმომადგენლები არიან.

დაინტერესებულ პირებს როზელთან დაკავშირებული ინფორმაციის მიღება შეუძლიათ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ცხელი ხაზზე - 1501.

2020 წლის როზელში, ღვინის მწარმოებელი კომპანიების მხრიდან ყურძნის შესყიდვაზე მოთხოვნის შემცირების საშიშროებისა და მევენახეებისთვის ყურძნის დაბინავების რეალური პრობლემის თავიდან ასარიდებლად, საქართველოს მთავრობამ ბიუჯეტიდან როზელის სუბსიდირება გადაწყვიტა.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო წლებში ღვინის ინდუსტრია ერთ-ერთი წარმატებული დარგი იყო ქვეყანაში და 2018 წლის შემდეგ, როზელი სუბსიდირების გარეშე ტარდებოდა, კორონავირუსის პანდემიამ დარგი საგრძნობლად დაზარალა.

სუბსიდირების მიზანია, არ დარჩეს გადაუმუშავებელი ყურძენი, არ იზარალოს მევენახე, არ მოუწიოს მას ყურძნის ჩაბარება თვითღირებულებაზე ნაკლებ ფასად. ამასთან, მნიშვნელოვანია, მოხდეს ღვინის საწარმოების სტიმულირება, რათა მათ შეძლონ ყურძნის შესყიდვა-გადამუშავება და წარმოების პროცესის შეუფერხებლად წარმართვა.

სუბსიდირების ფარგლებში, მოსავლის რეალიზაციის საშუალება დაახლოებით 20 ათასამდე მევენახეს მიეცემა, როზელში ჩართული ათეულობით კომპანია კი, ყურძნის შესყიდვას შეძლებს.

საქართველოს მთავრობის გადამწყვეტილებით, სახელმწიფო სუბსიდიას მიიღებს მხოლოდ ის კომპანია, რომელიც: 2020 წლის როზელის განმავლობაში შეიძენს და გადაამუშავებს კახეთის რეგიონში მოწვეულ არანაკლებ 1000 ტონა „რქანითელის“, ან „კახური მწვანის“ ჯიშის ყურძენს. ამასთან, შესყიდული 1 კგ ყურძნის სანაცვლოდ, ყურძნის ჩამბარებელს გადაუხდის არანაკლებ 0,80 ლარისა.

კახეთის რეგიონში მევენახის მიერ მოწვეული 1 კგ ყურძნის შესყიდვის სანაცვლოდ, კომპანიებზე გასაცემი სუბსიდია შეადგენს: 1კგ რქანითელი - 0,30 ლარი; 1კგ კახური მწვანე - 0,30 ლარი;

ყურძნის ჭარბი რაოდენობის წარმოებისა და მასზე ღვინის კერძო კომპანიების მხრიდან მოთხოვნის არარსებობის შემთხვევაში, სახელმწიფო მმართველობაში არსებული სს „აკურას“ ჩართვება ყურძნის მიღება-გადამუშავების პროცესში;

გასული წლის მსგავსად, „ქინძმარაული“, „ახაშენის“, „მუკუზანის“ და „ყვარლის“ მიკრობოტების ყურძნის სანარმოებში ჩაბარება მხოლოდ ვენახების კადასტრის ამონაწერის საფუძველზე მოხდება.

სანარმოებში ჩაბარებული ყურძნის აღრიცხვა სპეციალური კომპიუტერული პროგრამის საშუალებით ერთიან ელექტრონულ ბაზაში ხორციელდება. აღნიშნული პროგრამა ხელმისაწვდომს ხდის ჩაბარებული ყურძნის შესახებ ოპერატიულ, ზუსტ ინფორმაციას ონლაინ რეჟიმში და ყურძნის ჩაბარების მიმდინარეობას გამჭვირვალეს ხდის.

2013-2019 წლებში როზელი ჩატარდა ორგანიზებულად და არც ერთ მევენახეს არ შექმნია ყურძნის დაბინავების პრობლემა - გადაუმუშავებელი არ დარჩენილა არც ერთი კილოგრამი ყურძენი;

2013 წლიდან, კახეთის რეგიონში გადაამუშავებულმა ყურძენმა მილიონ ტონას, ხოლო ყურძნის რეალიზაციიდან მევენახეების მიერ მიღებულმა შემოსავალმა 1,2 მლრდ ლარს გადააჭარბა.

სუბსიდირების ფარგლებში, მოსავლის რეალიზაციის საშუალება დაახლოებით 20 ათასამდე მევენახეს მიეცემა, როზელში ჩართული ათეულობით კომპანია კი, ყურძნის შესყიდვას შეძლებს.

**ლევან დავითაშვილი:
„როდესაც მოსავლის
სრულად დაბინავების
რესურსი არსებობს
ქვეყანაში,
აქციების მოწყობა
უპასუხისმგებლობაა“**

„იმ დროს, როდესაც ქვეყანაში მოსავლის სრულად დაბინავების რესურსი არსებობს, მოსახლეობის გამოყვანა და აქციების მოწყობა, რაც მათი ბელადის საკმაოდ უცნაურ ვიდეოკლიპს ეხმარება, კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ ეს პოლიტიკური მოძრაობა არის უპასუხისმგებლო და მათთვის მოსახლეობის ინტერესები არაფერს არ წარმოადგენს. მოკლე მიმოხილვა მნიშვნელოვანი

იქნება იმისთვის, რომ გაიხსენოთ, თუ რა მდგომარეობა იყო მევენახეობა-მეღვინეობის სექტორში 2012 წლამდე და რა პარამეტრებია დღეს. ეს არის პასუხი იმ არასწორ ინფორმაციაზე, რომელიც ვრცელდება და რომლის პროპაგანდასაც დღეს ვხედავთ. ეს ეხება კონკრეტულად ინდუსტრიულად გადამუშავებული ყურძნის რაოდენობას.

დღეისათვის, საფერავის ჯიშის ყურძნის ფასი, მინიმუმ 1.5 ლარია, კონკრეტულ ზონებში ოდნავ მეტიც და ამ შემთხვევაში, სპეკულირება, რომ უფრო მეტი ფასი უნდა იყოს წარმოუდგენელია. ჩვენ შეგვიძლია შევამოწმოთ რა ჯდება მოსავლის მიღება და ამ პერიოდში, როდესაც ეკონომიკის ყველა დარგს პრობლემები აქვს და ყველა სოციალურ ფენას უჭირს, ჩვენ გარანტირებულად გვაქვს საკმაოდ მაღალი რენტაბელობით ყურძნის რეალიზების საშუალება.

2012 წელს, საყოველთაოდ მიღებული პრაქტიკა იყო, სხვადასხვა ძალოვანი სტრუქტურების მონაწილეობით, დაშინების მექანიზმით, მსხვილ მევენახე ფერმერებს, 10 ჰექტარზე მეტი ფართობის მქონე მევენახეებს, არ ჰქონოდათ ყურძნის ჩაბარების საშუალება. მათ, ე.წ. „ფაშისტებს“ ეძახდნენ და მათთვის ყურძნის ჩაბარება დიდ პრობლემებთან იყო დაკავშირებული. ამის ფონზე, გვესმის რიტორიკა, რომ დღეს, სახელმწიფო

არ ზრუნავს ფერმერებზე, არჩვენებში გამარჯვების შემთხვევაში, მათ აქვთ გეგმა და ისინი მევენახეებს დამატებით მისცემენ თანხას. ეს არის პირდაპირი სპეკულაცია, მოსყიდვის ისეთი მცდელობა, რომელიც ჩვენს მოსახლეობას ბევრჯერ აქვს მოსმენილი და რა თქმა უნდა, არ სჯერა.

2012 წელს, მთელ საქართველოში, 60 000 ტონაზე ნაკლები ყურძენი გადამუშავდა. წელს საქართველოში, მხოლოდ საფერავის მოსავალი, დაახლოებით, 100 ათას ტონამდეა. ამავე დროს, როდესაც საუბარია თუ რა გაკეთდა ღვინის სექტორში, მარტივად ვიტყვი, რომ ადრე, საქართველოდან ექსპორტირებული იყო 24 მილიონი ბოთლი, საიდანაც 50% გადიოდა მხოლოდ უკრაინაში. ეს იყო ჩვენი გაყიდვების გეოგრაფია. დღეისათვის, კი 100 მლნ ბოთლამდე ქართული ღვინო იყიდება მსოფლიოს 40-ზე მეტ ქვეყანაში და ეს არის შედეგი,

რომელიც თანმიმდევრული პოლიტიკით არის მიღწეული.

ჩვენი პოლიტიკით, სახელმწიფო გამოდიოდა სუბსიდირების რეჟიმიდან. 2 წლის წინ, ჩვენ ჩავატარეთ რთველი, როდესაც მოსახლეობამ, სახელმწიფოს ჩარევისა და სუბსიდირების გარეშე, 300 მლნ ლარზე მეტი შემოსავალი მიიღო.

წელს, საქართველოს მთავრობამ, კოვიდ 19-ის პანდემიის პირობებში, ანტიკრიზისული გეგმის ფარგლებში, უპრეცედენტო დახმარების პაკეტი გამოყო სხვადასხვა მიმართულებით, მათ შორის, მევენახეობა-მეღვინეობის სექტორისთვის. ამ დროს, ჩვენ ვნახეთ კონკრეტული ოპოზიციური პარტიის აქცია, რომელიც იყო აბსოლუტური სპეკულირება. უნდა ითქვას, რომ მარტივია რალაცების დაპირება, რთულია, საქმის სწორად კეთება, განსაკუთრებით უპასუხისმგებლობა კი, ცრუ დაპირებებია“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

**წინა წელთან შედარებით
აქციისა და ვაშლათმზავის ექსპორტი
87%-ით
გაიზარდა**

**10 სექტემბრის
მდგომარეობით,
საქართველოდან
24,788 ტონა ატამი და
ვაშლათმზავა (ნაქტარინი)
ექსპორტირებული, რაც
წინა წლის ანალოგიურ
პერიოდს 87% -ით
აღემატება.**

ექსპორტირებული ატმით და ვაშლათმზავით მიღებული შემოსავალი 68 %- ით

აღემატება გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს და 20,8 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს.

ქართული ატმისა და ვაშლათმზავს ექსპორტის მაჩვენებელი ქვეყნების მიხედვით ასეთია:

რუსეთის ფედერაცია (16,271,1 ტონა), სომხეთის რესპუბლიკა (7,467,1 ტონა) და აზერბაიჯანის რესპუბლიკა (567 ტონა), ყაზახეთი (112,9 ტონა), უკრაინა (111,5 ტონა), პოლონეთი (111,5 ტონა), მოლდოვა (89,6 ტონა), სლოვენია (57,3 ტონა), სინგაპური (0,14 ტონა).

ატმის ექსპორტის ხელშეწყობის მიზნით, საჭირო დოკუმენტაციის მომზადება და გაცემა ერთი ფანჯრის პრინციპით ხორციელდება. პროცესში ჩართული არიან ფიტოსანიტარიული და საბაჟო სამსახურების წარმომადგენლები.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შექმნილია სამუშაო ჯგუფი, რომელიც აქტიურად მუშაობს ინფორმაციის მოპოვების, სისტემატიზაციის, ფერმერებისა და ატმის რეალიზატორების დაკავშირების მიმართულებებით.

**24 სექტემბრის
მონაცემებით,
საქართველოდან
1054 ტონა ვაშლია
ექსპორტირებული**

დარგის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებების შედეგად, საქართველოში წელს, ვაშლის უხვი მოსავალია.

ვაშლის საპროგნოზო მოსავალი, შარშანდელთან შედარებით, 3-ჯერაა გაზრდილი და 120 ათას ტონაზე მეტს შეადგენს. 24 სექტემბრის მონაცემებით, საქართვე-

ლოდან ექსპორტირებულია 1054 ტონა ვაშლი, რაც გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს 832 ტონით აღემატება.

ქართული ვაშლი წელს, რუსეთის ფედერაციის და ყაზახეთის სახელმწიფოს ტრადიციული ბაზრების გარდა - სომხეთის რესპუბლიკასა და სიანგანში (ჰონკონგი) გავიდა.

ქართული ვაშლის ექსპორტის მაჩვენებელი ქვეყნების მიხედვით ასეთია: რუსეთის ფედერაცია (990.5 ტონა), ყაზახეთის რესპუბლიკა (59.9 ტონა), სომხეთის რესპუბლიკა (3.6 ტონა), დანარჩენი ქვეყნები (0,10 ტონა).

ექსპორტირებული ვაშლით მიღებული შემოსავალი 321 ათასი აშშ დოლარით აღემატება წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

სახელმწიფოს მხარდაჭერით, საქართველოს მასშტაბით, 1 128 ჰექტარზე ინტენსიური და ნახევრად ინტენსიური ვაშლის ბაღები გაშენდა.

პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, სახელმწიფოს თანადაფინანსებამ 9 მლნ ლარზე მეტი შეადგინა.

**საქართველოდან 4466 ტონა თხილია ექსპორტირებული,
რაც 74%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიური
პერიოდის მაჩვენებელს**

2019 წლის ამავე პერიოდში, ექსპორტირებული იყო 693 ტონა თხილი.

ქართული თხილის საექსპორტო ბაზრებს ძირითადად ევროკავშირის ქვეყნები წარმოადგენს და საექსპორტო მონაცემები ასე გამოიყურება: გერმანია (1392,9 ტონა), იტალია(808,8 ტონა), ჩეხეთი (280,3 ტონა), ესპანეთი (165 ტონა), პოლონეთი (192 ტონა), საფრანგეთი (125 ტონა), ლიეტუვა (143.7 ტონა), საბერძნეთი (34,7 ტონა), ავსტრია (22 ტონა), ესტონეთი (22 ტონა) და ლატვია (21 ტონა).

ქართული თხილი ექსპორტზე გადის ასევე შემდეგ ქვეყნებში: სომხეთი (255,8 ტონა), რუსეთი (268.0 ტონა), უკრაინა (83,7 ტონა), ბელარუსი (102.5 ტონა), ბრაზილია (74,0

ტონა), მექსიკა (53,0 ტონა) და დიდი ბრიტანეთი (22 ტონა).

წელს თხილის დაბინავების პროცესში ჩართულია 30-ზე მეტი საწარმო.

სახელმწიფო სტრატეგიით, შესაბამისი სამსახურებისა და ფერმერების მიერ ფაროსანას წინააღმდეგ ბრძოლის მასშტაბურმა ღონისძიებებმა შედეგი გამოიღო; 2020 წელს მაღალი ხარისხის თხილის საპროგნოზო მოსავალი 50 ათასი ტონაა.

კორონავირუსის პანდემიით შექმნილი ვითარების მიუხედავად, ექსპორტირებთან და თხილის მწარმოებელთა ასოციაციებთან აქტიური მუშაობის შედეგად, საექსპორტო ბაზრებზე ხარისხიანი პროდუქციის მიწოდება ორგანიზებულად მიმდინარეობს.

ნინო თანდილაშვილი პარლამენტში „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტი წარადგინა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა პარლამენტში, საკომიტეტო სხდომაზე „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტი წარადგინა, რომელიც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, საქართველო-ევროკავშირის ასოციაციის შეთანხმების ფარგლებში მომზადდა.

„კანონპროექტის ძირითად მიზანს გარემოზე ზიანის მიყენების პრევენციისა და შერბილების სამართლებრივი რეგულირება წარმოადგენს და სრულად ასახავს გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ ევროკავშირის დირექტივის მოთხოვნებს. კანონპროექტზე მუშაობა სამინისტროში რამდენიმე წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა. პროცესში ჩართული იყვნენ როგორც საერთაშორისო, ისე ადგილობრივი ექსპერტები. უნდა აღინიშნოს, რომ „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტი სრულიად ახალ მიდგომებს ადგენს გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის კუთხით“, - განაცხადა საკომიტეტო მოსმენაზე ნინო თანდილაშვილმა.

ახალი რეგულაციებით, პირი, რომელიც გარემოს მნიშვნელოვან ზიანს მიაყენებს, ვალდებული იქნება, სამინისტროსთან შეთანხმებით, გაატაროს შესაბამისი ღონისძიებები გარემოს აღსადგენად, ამასთან, თავად გაიღოს სამოქმედო გეგმის განსახორციელებლად საჭირო თანხები. პირი ვალდებული იქნება გარემოზე ზიანის მიყენების საფრთხის არსებობის შემთხვევაში, დაუყონებლივ აცნობოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს და გაატაროს პრევენციული ღონისძიებები მოსალოდნელი ზიანის აღმოსაფხვრელად.

როგორც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ კომიტეტის სხდომაზე აღნიშნა, კანონპროექტის მიზანია საქმიანობის განმახორციელებელ სუბიექტს ჩამოუყალიბდეს მაღალი პასუხისმგებლობა, ორიენტირებული იყოს გარემოსთვის ზიანის მიყენების პრევენციაზე და მობილიზებული ჰქონდეს გარკვეული ფინანსური სახსრები დაზიანებული გარემოს აღსადგენად საჭირო ღონისძიებების განსახორციელებლად.

„კანონპროექტით გათვალისწინებული ახალი რეგულაციები ეფუძნება პრინციპს - „დამბინძურებელი იხდის“. ზიანის ფულადი ანაზღაურების შედეგად გადახდილი თანხები მიემართება სპეციალურად შექმნილ ანგარიშზე. აღნიშნულ ანგარიშზე აკუმულირებული თანხები მოხმარდება დაზიანებული გარემოს აღსადგენად, - განაცხადა ნინო თანდილაშვილმა.

„გარემოს დაცვის მიმართულებით მსგავსი პროექტების განხორციელება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. მისასალმებელია, რომ კომპანია „ჯორჯიან მანგანეზი“ გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ფარგლებში განახორციელებს მასშტაბურ პროექტს, რომელიც წარმოებაში გამოყენებული წყლის გაფილტვრას ითვალისწინებს, რაც მდინარე ყვირილას წყლის ხარისხს საგრძნობლად გააუმჯობესებს. იმედი გვაქვს, კომპანია აქტიურად გააგრძელებს პროექტს, რათა გარემოს დაბინძურება მინიმუმადე შემცირდეს“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, იური ნოზაძემ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე, იმერეთის რეგიონში სახელმწიფო რწმუნებულთან, ზვიად შალამბერიძესთან და მაჟორიტარ დეპუტატთან, სულხან მახათაძესთან ერთად ჭიათურაში, მდინარე ყვირილას წყლის ხარისხის გაუმჯობესების პროექტის პრეზენტაციას დაესწრო.

„გარემოს დაცვის მიმართულებით მსგავსი პროექტების განხორციელება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. მისასალმებელია, რომ კომპანია „ჯორჯიან მანგანეზი“ გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ფარგლებში განახორციელებს მასშტაბურ პროექტს, რომელიც წარმოებაში გამოყენებული წყლის გაფილტვრას ითვალისწინებს, რაც მდინარე ყვირილას წყლის ხარისხს საგრძნობლად გააუმჯობესებს. იმედი გვაქვს, კომპანია აქტიურად გააგრძელებს პროექტს, რათა გარემოს დაბინძურება მინიმუმადე შემცირდეს“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, იური ნოზაძემ.

გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ფარგლებში, მდინარე ყვირილას წყლის ხარისხის გაუმჯობესების საპილოტე პროექტს „ჯორჯიან მანგანეზი“ ჭიათურის 29-ე ფაბრიკის ტერიტორიაზე ახორციელებს. ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის შემდეგ, „ჯორ-

ჯიან მანგანეზის“ საწარმოო პროცესს გარემოსთან შემხებლობა აღარ ექნება - წარმოებაში გამოყენებული წყალი მდინარე ყვირილაში აღარ ჩაედინება, წყლისა და შლამის სეპარაცია ლოკალურ დონეზე ხდება. რეცხვის შედეგად მიღებულ შლამს, გამრობის შემდეგ, კომპანია სხვადასხვა დანიშნულებით იყენებს. აღსანიშნავია, რომ მსგავსი პროექტი საქართველოში პირველად განხორციელდა.

კომპანია „ჯორჯიან მანგანეზის“ სპეციალური მმართველის, ნიკოლოზ ჩიქოვანის განმარტებით, კომპანია უცხოელ სპეციალისტებთან მუშაობს, რომ სამწლიანი გეგმის ფარგლებში, მსგავსი პროექტი განხორციელდეს მადნის გადამამუშავებელ ყველა ობიექტსა და ქარხანაში, რაც, საბოლოოდ, მდინარე ყვირილას დაბინძურებისგან აბსოლუტურ დაცვას განაპირობებს.

იმერეთში სახელმწიფო რწმუნებულის, ზვიად შალამბერიძის განცხადებით, აღნიშნული პროექტის განხორციელება რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში არსებულ პრობლემას გადაჭრის. სახელმწიფოსა და კერძო სექტორის ერთობლივი მუშაობის შედეგად, მდინარე ყვირილა აღარ დაბინძურდება, წყლის ხარისხი და ზოგადად, მისი ეკოსისტემა მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და USAID-ის მხარდაჭერით, მთაწმინდის პარკში ჩაის, თაფლისა და ყველის ფესტივალი გაიმართა

ფესტივალის მიზანია მეჩაიეობის და მეფუტკრეობის სფეროში ეკონომიკური ზრდის ნახალისება, ერთობლივი ეკონომიკური რეგიონული პროექტების განხორციელება, ადგილობრივი საშუალო და მცირე მწარმოებლების მხარდაჭერა, ასევე, ნატურალური ჩაის, მეფუტკრეობის პროდუქციისა და ყველის პოპულარიზაცია.

„ფესტივალზე, წარმოდგენილი იყო სამი მსხვილი ასოციაცია, რომლებიც დარგის განვითარების მიმართულებით ძალიან ბევრს აკეთებენ, ჩვენ კი სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამებით ვეხმარებით. ძალიან სასიხარულოა, რომ ქართველი მე-

წარმეები ყოველწლიურად აუმჯობესებენ ბრენდინგს, შეფუთვას, რაც მათ საშუალებას აძლევს, უფრო მეტად იყვნენ წარმოდგენილი ევროპის ბაზარზე, რომელიც ყველაზე ძვირადღირებულია და, შესაბამისად, აძლიერებს ეკონომიკას აგროსასურსათო მიმართულებით“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის, სურსათისა და სოფლის განვითარების დეპარტამენტის ხელმძღვანელმა, თენგიზ კალანდაძემ.

ჩაის, თაფლისა და ყველის ფესტივალში მონაწილეობა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონიდან ჩაის 10-მა კომპანიამ, თაფლის 12-მა და ყველის 25-მა მწარმოებელმა მიიღო. მთაწმინდაზე მოსული სტუმრებისთვის მოეწყო წარმოდგენილი პროდუქციის პრეზენტაცია და დეგუსტაცია.

ფესტივალი მთაწმინდის პარკის, ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს, საქართველოს ჩაის მწარმოებელთა ასოციაციის და კავშირი-ასოციაციის „აგორა“ მხარდაჭერით გაიმართა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს დირექტორთან, ილია თამარაშვილთან ერთად შპს "ქართული აგრო პროდუქტის" ახლადგახსნილ საწარმოში იმყოფებოდა, სადაც წარმოების პროცესს გაეცნო.

გურჯაანის მუნიციპალიტეტის სოფელ ჩუმლაყში, შპს „ქართული აგრო პროდუქტის“ ხილისა და ბოსტნეულის გადამამუშავებელი საწარმო სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში შეიქმნა. საწარმოში, ჯამურად, 4 მლნ ლარზე მეტი ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 600,000 ლარი გრანტია, ხოლო 1,5 მლნ ლარი შედავათიანი აგროკრედიტი. საწარმოში, სადაც 15 ადამიანია დასაქმებული, 1,000 ტონა ხილისა და ბოსტნეულის გადამამუშავებაა შესაძლებელი. პროდუქციის რეალიზაციას კომპანია ბრენდის „კეთილი და პატიოსანი“ სახელით ადგილობრივ ბაზარზე ახდენს.

„ამ საწარმოს მაგალითზე კიდევ ერთხელ დასტურდება, რომ საქართველოს მთავრობის პროგრამები, რომლებსაც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ახორციელებს, ორიენტირებულია ქართველ მწარმოებზე და ბიზნესზე“, - განაცხადა გიორგი ხანიშვილმა

2013 წლიდან დღემდე, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, კახეთის რეგიონში 82 ახალი საწარმო დაფინანსდა. სახელმწიფოს ფინანსურმა მხარდაჭერამ მწარმოებებს დამატებითი ბიძგი მისცა, წარმოების განვითარება-გაფართოებისთვის.

„ერთიანი აგროპროექტს“ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო ახორციელებს, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

„იმერეთის აგროზონის“ სასათბურე კლასტერის პროექტი მიმდინარე წლის ბოლოს დაიწყება

კომპანიის „იმერეთის აგროზონა“ სასათბურე მეურნეობების კლასტერის განვითარების პროექტის პირველი ფაზა დასრულდა. ქართულ-ნიდერლანდურმა კონსორციუმმა „გეოპოლიტიკა & KSH“ კლასტერის კონცეფცია და სამუშაო გეგმა მმართველი საბჭოს წევრებს წარუდგინა. ღონისძიებას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი და იმერეთის მხარეში სახელმწიფო რწმუნებული ზვიად შალამბერიძე ესწრებოდნენ.

„იმერეთის აგროზონის რამდენიმეწლიანი პროექტის განხორციელება მიმდინარე წლის ბოლოს დაიწყება. მისი მიზანია, სასათბურე მეურნეობებში წარმოებულმა პროდუქციამ ჩანაცვლოს იმპორტირებული ბოსტნეული და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტი, ასევე მოხდეს ქართული პროდუქციის საექსპორტო ბაზრებზე გატანა. შედეგად, რეგიონში ჩამოყალიბდება 220 ჰა მიწის ფართობზე გაშენებული სანიმუშო აგროწარმოების ზონა, რომლის წარმტების შემთხვევაში, მსგავსი მეურნეობები სხვა რეგიონებშიც შეიქმნება“, - აღნიშნა ლევან დავითაშვილმა.

იმერეთის მხარის რწმუნებულის, ზვიად შალამბერიძის განცხადებით, პროექტის განხორციელება შესაძლებლობას მისცემს იმერეთის რეგიონის მეწარმეებსა და ფერმერებს გაიზიარონ ევროპული ცოდნა და გამოცდილება და აწარმოონ მაღალი ხარისხის საექსპორტო პროდუქცია. პროექტის ფარგლებში, დასაქმდება 900-ზე

მეტი ადამიანი, რასაც მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ეფექტი ექნება იმერეთის რეგიონისთვის.

„იმერეთის აგროზონის“ სასათბურე კლასტერში დაგეგმილია სატრენინგო-სადემონსტრაციო ცენტრის ჩამოყალიბება, სადაც დაინტერესებული პირები შეძლებენ შეისწავლონ თანამედროვე სასათბურე ტექნოლოგიები და დასაქმდნენ სასათბურე მეურნეობებში. კლასტერის ტერიტორიაზე შეიქმნება ლოგისტიკური ცენტრიც, რომელიც უზრუნველყოფს წარმოებული პროდუქციის სხვადასხვა ბაზარზე წვდომას.

სასათბურე კლასტერის განვითარების პროექტს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო განახორციელებს.

ქართულ-ნიდერლანდური კონსორციუმი გასულ წელს, „იმერეთის აგროზონის“ სასათბურე კლასტერის განვითარების პროექტზე გამოცხადებული საერთაშორისო კონკურსის საფუძველზე შეირჩა.

სასათბურე მეურნეობების კლასტერის კონცეფციის და სამუშაო გეგმის პრეზენტაცია „იმერეთის აგროზონის“ მმართველი საბჭოს წევრებთან ერთად, საქართველოში აკრედიტებული დიპლომატიური კორპუსის, საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციებისა და იმერეთის რეგიონის ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

სახელმწიფო პროგრამაში „დანერგე მომავალი“ ცვლილებები შევიდა

სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული ფერმერების მხარდაჭერის პროგრამაში „დანერგე მომავალი“ ცვლილებები შევიდა - პროგრამას ახალი კომპონენტი დაემატა.

მთავრობის გადაწყვეტილებით, მრავალწლიანი კულტურების ბაღებში სეტყვის, ქარიშხალისა და წყალდიდობის შედეგად დაზიანებული ნერგების ჩანაცვლებას ფერმერები პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ახალი კომპონენტის ფარგლებში შეძლებენ.

კომპონენტში მონაწილეობის მისაღებად, ნერგის შექმნა უნდა განხორციელდეს ადგილობრივი კვალიფიციური სანერგე მეურნეობებიდან ან ნერგის იმპორტის გზით. კომპონენტით დაფინანსდება 2020 წლის 15 ივლისიდან სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზიანებული ნერგების ღირებულება სრულად, პროგრამით დადგენილი სხვადასხვა კულტურის ნერგის თანხობრივი ლიმიტის ფარგლებში. განხორციელდება, არამეტეს, 50ჰა-ზე დაზიანებული ნერგების ჩანაცვლება.

დაფინანსდება ბაღების კომპონენტით განსაზღვრული ნებისმიერი მრავალწლიანი კულტურის ნერგი, მათ შორის, ვაზი (გარდა რქაწითელის ჯიშისა). დასაშვებია დაზიანებული რქაწითელის ჯიშის ნერგების ჩანაცვლება სხვა მრავალწლიანი კულტურის ნერგებით.

ვალნლოვანი კულტურის ნერგებით. თანადაფინანსება გავრცელდება საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტში, შემდეგი თვითმმართველი ქალაქების გარდა: ქ. თბილისი, ქ. რუსთავი, ქ. ქუთაისი, ქ. ბათუმი, ქ. ფოთი.

დაფინანსების მისაღებად, პოტენციურმა ბენეფიციარმა, სტიქიით სავარგულების დაზიანებიდან არაუგვიანეს 60 კალენდარული დღის ვადაში, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოში უნდა წარადგინოს პროგრამით დადგენილი დოკუმენტაცია, მათ შორის, ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნა მრავალწლიანი კულტურების ბაღების, პლანტაციების, ვენახების სტიქიით დაზიანების შესახებ, სადაც მითითებული უნდა იყოს დაზიანებული მიწის ნაკვეთის საკადასტრო კოდი, ფართობი, ნერგების რაოდენობა და კულტურა.

ბენეფიციარი შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე ფიზიკური ან საქართველოში კანონის შესაბამისად რეგისტრირებული მენარმე ფიზიკური/იურიდიული პირი (მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი), რომელიც რეგისტრირებულია „ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის“ ფარგლებში წარმოებულ რეესტრში.

კახეთის რეგიონში თხილის ახალი საწარმო გაიხსნა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ხატია წილოსანმა, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მისიის დირექტორთან, პიტერ ვიბლერთთან ერთად, ყვარლის რაიონში, სოფ. ენისელში თხილის გამრჩევ-საშრობ-სასაწყობო საწარმო გახსნა.

საწარმოში 16 ადგილობრივია დასაქმებული და ყოველწლიურად, კახეთის რეგიონის, დაახლოებით, 300 ფერმერს მოემსახურება.

„თხილის მიმღებ-გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმო ადგილობრივ ფერმერებს მოემსახურება და თხილის მწარმოებლებს შესაძლებლობას მისცემს, მაღალხარისხიანი პროდუქცია აწარმოონ. წლებიდან წელი გამორჩეულად მნიშვნელოვანია, რადგან დაახლოებით 50 000 ტონა თხილის მოსავალს ველოდებით, რაც საექსპორტო მიმართულებით შესაძლებლობას მოგვცემს, გარკვეული თანხის გენერირება მოვახდინოთ ეკონომიკაში“, - განაცხადა ხატია წილოსანმა.

„საწარმოს შექმნაში კერძო სექტორის ჩართულობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო. საწარმოში მოხდება ხარისხიანი თხილის წარმოება და შესაბამისად, გაზრდება შემოსავლებიც. შემოსავლების ზრდას და ხარისხიანი პროდუქციის წარმოებას მივყავართ დასაქმების შესაძლებლობებთან. USAID ყოველთვის მზადაა, სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან და კერძო სექტორთან ერთად, ტექნიკური მხარდაჭერა გაუწიოს მსგავს ინიციატივებს“, - განაცხადა USAID-ის მისიის დირექტორმა, პიტერ ვიბლერთმა.

საწარმო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს, კომპანია FERRERO-სა და „საქართველოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტის“ (G-HIP) (AgriGeorgia/Ferrero-ს, USAID- ისა და CNFA-ს ერთობლივი პროექტი) მხარდაჭერით აშენდა.

კახეთის რეგიონში თხილის გამრჩევ-საშრობ-სასაწყობე (HDS) საწარმოს არსებობა მნიშვნელოვანია თხილის ხარისხის შესანარჩუნებლად. აღნიშნული სერვისის არსებობა მცირე მწარმოებლებს საშუალებას აძლევს შეამცირონ მოსავლის აღების შემდგომი დანაკარგები და მიიღონ მაღალ ფასიანი პროდუქტი. საწარმოს საშრობის წარმადობა 1 000 ტონაა, ხოლო შენახვის - 500 ტონა.

შპს „აგრი მენეჯმენტი გრუფ ოფ ჯორჯია“-მ სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით ისარგებლა და „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, ჯამურად, 1 მლნ ლარამდე ინვესტიცია მიიღო, აქედან, 370,000 ლარი გრანტია, ხოლო 300,000 ლარზე მეტი - შეღავათიანი აგროკრედიტი.

სახელმწიფოს მხარდაჭერით „ზზ ჯგუფმა“ საქართველოში უდიდესი მასშტაბის კლანტაჟი გააშენა

მცხეთა-კასპი-გორის საავტომობილო გზის ოცდამეოთხე კილომეტრზე, 12 ჰექტარზე გაშენებულია მასშტაბის ბაღი, რომელიც ყველაზე დიდი საქართველოში.

ბაღის მეპატრონე, ზაზა კუპრავა პროფესიით ეკონომისტი. თსუ-ს დამთავრების შემდეგ, მენეჯერულ პოზიციაზე არაერთ ბიზნეს კომპანიაში უმუშავია. როგორც თავად ამბობს, სულ ოცნებად ჰქონდა ბუნებასთან და მიწასთან სიახლოვე. 2015 წელს, სახელმწიფო პროგრამის „დანერგე მომავალი“ დაწყების შემდეგ, პარტნიორთან ერთად პროგრამით გათვალისწინებული შეღავათიანი პირობებით გადაწყვიტა ესარგებლა და ამ მიზნით, კასპის მუნიციპალიტეტის სოფელ კავთისხევში მიწის ნაკვეთი შეიძინა.

ზაზა კუპრავას ახალმა გამოწვევამ ახალი უნარ-ჩვევები და ცოდნა შესძინა. დარგის სხვადასხვა სპეციალისტთან და ფერმერებთან კონსულტაციებმა, კენკროვან კულტურებზე მსოფლიოში მზარდმა მოთხოვნამ და აგილობრივი კლიმატური პირობების ანალიზმა, მასშტაბის ბაღის გაშენება გადაწყვიტა, რამაც თითქმის ნულამდე დაიყვანა რეგიონისთვის დამახასიათებელი საგაზაფხულო ყინვების შედეგად მიყენებული ზარალი. მასშტაბის ბაღის მოვლა მისი ბოლოს ყვავილობს და, შესაბამისად, აღნიშნული სტიქიური მოვლენა მცენარის ნაყოფს ვერ აზიანებს.

წელს, როგორც ბაღის მეპატრონე ამბობს, 50 ტონაზე მეტ უმაღლესი ხარისხის მასშტაბის მოსავალს ელოდებიან. მსოფლიოში პანდემიის შედეგად გამოწვეული პრობლემების მიუხედავად, მასშტაბის ბაღი პარტია ექსპორტზეც გავიდა და მისივე თქმით, უცხოელი პარტნიორებისგან მოთხოვნა მომავალშიც გარანტირებულია. ბაღში მუდმივად 30-40 ადგილობრივი მაცხოვრებელი დასაქმებული. მოსავლის კრეფის დროს, მათი რაოდენობა საჭიროებიდან გამომდინარე მატულობს.

სახელმწიფო პროგრამის „დანერგე მომავალი“ დახმარებით, ზაზა კუპრავა ქვეყანაში ყველაზე დიდი მასშტაბის პლანტაციის მფლობელია. სამომავლოდ, იმედი აქვს, რომ კვლავ სახელმწიფო პროგრამების დახმარებით შეძლებს სამაცივრე მეურნეობის აშენებას, რაც მოსავლის შეგროვება-დაბინავებაში მოეხმარება და „ზზ ჯგუფის“ ბიზნესს უფრო სტაბილურს და მომგებიანს გახდის.

სოფელ ახაშენში მდებარე „მაისურაძეების მარანი“

33 წლის კახა მაისურაძე პროფესიით იურისტი და ბოლო რამდენიმე წელია საბანკო სექტორშია დასაქმებული. ოჯახური ტრადიციიდან გამომდინარე, ყოველთვის დაინტერესებული იყო მეღვინეობით.

კახას მამა მოქმედი მეღვინეა, რომელსაც ამ სფეროში 40 წლიანი გამოცდილება აქვს. სწორედ მისგან სწავლობს კახა ქვევრში ღვინის დაყენების ტექნოლოგიებს.

2018 წელს, კახამ პროექტის „ახალგაზრდა მენარმე“ შესახებ შეიტყო და მონაწილეობის მიღება გადაწყვიტა. საკუთარი სახსრებით, სოფელ ახაშენში, მარნის შენობა ააშენა, ხოლო გრანტის თანხით, 22,000 ლარით, მანქანა-დანადგარები შეისყიდა: ღვინის ცისტერნები, ღვინის ჩამოსახმელი, ფილტრი, საცობის დამრტყმელი. დამატებით, მიწაც იყიდა და ამჟამად, 1.1 ჰა ვენახს ფლობს, სადაც რქანითელის ჯიშის ყურძენია გაშენებული. ამ ეტაპზე, კახა საფერავის ჯიშის ყურძენს დამატებით ყიდულობს, თუმცა უახლოეს მომავალში სრულად საკუთარი ყურძენით გეგმავს ღვინის დაყენებას.

მარანი წელიწადში, დაახლოებით, 5000 ბოთლის წარმოებაზეა გათვლილი. ამ ეტაპზე, ოთხი სახეობის ღვინო იწარმოება, ესენია: რქანითელი, საფერავი, საფერავი {ახაშენი} ნახევრად ტკბილი და ვარდისფერი ნახევრად ტკბილი. ღვინო ბრუნდული სახელწოდებით „მაისურაძეების მარანი“ სხვადასხვა მაღაზიებსა და რესტორნებში იყიდება. კახა მუდმივად მონაწილეობს სხვადასხვა გამოფენაში, რაც ხელს უწყობს მისი პროდუქციის პოპულარიზაციასა და რეალიზაციას. სამომავლო გეგმებს რაც შეეხება, საკუთარი პროდუქციის ექსპორტს გეგმავს, რაზეც უკვე დაწყებული აქვს მუშაობა. გარდა ამისა, ტურისტების მოსაზიდად, სადეგუსტაციო სივრცის აშენებას და მოწყობასაც გეგმავს, რაც კიდევ უფრო დაეხმარება საკუთარი ღვინის პოპულარიზაციაში.

„გვესოს ფერმა“ წარმატებული კოოპერატივი ლეჩხუმიდან

ცაგერის მუნიციპალიტეტის სოფელ გვესოში მოქმედი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის, „გვესოს ფერმა“ თხის ყველი ერთ-ერთი მოთხოვნადი პროდუქტია.

„ჩვენი კოოპერატივი ლეჩხუმში საქმიანობს, ამიტომაც ჩვენი სავიზიტო ბარათი უსახელოურში დაძველებული ყველია. ასევე ვავარგებთ ყველს პიტნაში, წინაკაში, ნახშირში, ტრადიციულ სვანურ სახეობებში, გირცულში და ვანარმობით კლასიკურ ყველსაც“, - აცხადებს კოოპერატივის თავმჯდომარე, ნატო ბენდელიანი. მისივე თქმით, „გვესოს ფერმის“ საქმიანობა სახელმწიფოს დახმარებით უფრო ეფექტიანი გახდა და განვითარების მეტი შესაძლებლობა მიეცა. კო-

ოპერატივის წევრები წელს, კენკრაში დავარგებელი ყველის დამზადებასაც გეგმავენ. ნატო ბენდელიანის თქმით, წარმოებული პროდუქციის ასორტიმენტის გაფართოებაც იგეგმება, რაც კოოპერატივის საქმიანობის შედეგზე დადებითად აისახება.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „გვესოს ფერმა“ 2018 წლიდან საქმიანობს. კოოპერატივი 5 მეპაიეს აერთიანებს, რომელთა უმეტესობაც ქალია. კოოპერაციულ საწარმოში 6 ადგილობრივია დასაქმებული. კოოპერატივის წევრთა საკუთრებაში 200-ზე მეტი თხაა.

რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, 2018 წელს, „გვესოს ფერმას“ რძის მიღება-გადამუშავებელი საწარმო ალჭურვილობა და თხის საწველი აპარატურა უსასყიდლოდ გადაეცა. სახელმწიფო პროგრამაში სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის თანამონაწილეობის შედეგად შენობა-ნაგებობი აშენდა, რომელშიც პროგრამის ფარგლებში გადაცემული ალჭურვილობა განთავსდა.

ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო გადაუწვინებს საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების გამრავლებას მუშაობს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო და ფონდი „გარემო და განვითარება“ საქართველოში სრული გადაუწვინების საფრთხის ქვეშ მყოფი თევზის სახეობის - ფარგას (Lucioperca) მოშენების პროექტს ახორციელებს.

ფონდის „გარემო და განვითარება“ თავმჯდომარის, თემურ ტყემალაძის ინიციატივით, აზერბაიჯანის რესპუბლიკიდან, 1000-მდე ერთეული 5-7 სმ. ლიფსიტა იქნა შემოყვანილი, რომლებიც ველური ბუნების სააგენტოში, სპეციალურად მოწყობილ ტბორში აგრძელებს ზრდას და 16-31 სმ-ს მიაღწია.

ველური ბუნების სააგენტოს მიზანია, გადაუწვინების საფრთხის წინაშე მყოფი თევზის, ფარგას სადედე ჯოგის მიღება, რომლის გამრავლების შემდეგ, მდინარე მტკვრის ზედა მხარისა და კრწანისის ტყეპარკის ტბორების დათევზიანება მოხდება.

ფარგა სპორტული თევზობის საინტერესო ობიექტია. თუმცა, ბევრ ქვეყანაში სარწაო მნიშვნელობასაც ანიჭებენ. ფარგას პოპულაცია საქართველოს წყლებში თითქმის გაწყდა, სწორედ ამიტომ,

ფარგაზე თევზობისას, მნიშვნელოვანია თევზობის მეთოდის „დაიჭირე და გაუშვი“ დაცვა.

ველური ბუნების სააგენტო, 2016 წლიდან, საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობის თევზების მოშენებასა და ბუნებაში აღდგენაზე აქტიურად მუშაობს. სააგენტო გეგმავს, ფარგას, როგორც კასპიის ზღვის აუზის პოპულაციის, ასევე, შავი ზღვის აუზის ლიფსიტების შემოყვანას, გამრავლებას და ბუნებაში აღდგენას.

ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) საბჭომ წითელი ნუსხის ახალი სისტემა და ახალი კრიტერიუმები შეიმუშავა, რომელთა გამოყენებაც ფართოდ დაიწყეს სხვადასხვა სამთავრობო თუ არა სამთავრობო ორგანიზაციებმა. შემოღებული იქნა განახლებული სისტემა, რომლის მიხედვითაც სახეობებს მიენიჭათ შემდეგი კატეგორიები: EX – გადაუწვინებული; EW – ბუნებაში გადაუწვინებული; CR – კრიტიკულ საფრთხეში მყოფი; EN – საფრთხეში მყოფი; VU – მოწყვლადი; NT – საფრთხესთან ახლოს მყოფი; LC – საჭიროებს ზრუნვას; DD – არასრული მონაცემები; NE – არ არის შეფასებული.

ბახვა - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **ჩაქა**

მიიღება ცოცხალი, მსუბუქი, სუფრის წითელი მშრალი ღვინო.

ხასიათდება საშუალო ზრდითა და საშუალო მოსავლიანობით. ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომის და მომრგვალო ფორმისაა, სამ-ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე საკმაოდაა შებუსუსი. მტევანი საშუალო ზომისაა, კონუსური, ზოგჯერ ცილინდრულ-კონუსური, გვხვდება ცილინდრული ფორმის, ფრთიანი, საშუალო სიკუმსის ან თხელი. მარცვალი საშუალო ზომისაა, მრგვალი ან მომრგვალო, ღია ვარდისფერი ან თითქმის წითელი. კანი თხელი და ნაკლებად მკვრივი აქვს. რბილობი წვნიანია, წვენი-შეუფერავი.

სავეგეტაციო პერიოდი 180 დღეა. მტევნის საშუალო წონა 100 გრამია. სრულ სიმწიფეში ყურძნის წვენის შაქრიანობა აღწევს 19%-ს, მჟავიანობა 9.5 გ/ლ-ს.

ფერუანი - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **ჩაქა-დეჩხუმი**

მიიღება ხალისიანი, კარგი ხარისხის სუფრის წითელი მშრალი ღვინო.

ფერუანი სუსტი ზრდისა და მცირე მოსავლიანია. ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომის, მომრგვალო ან თითქმის ოვალური, სამნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე თითქმის შებუსუსია. მხოლოდ აქა-იქ ემჩნევა თხელი შებუსუსა. მტევანი მცირე ან საშუალო ზომისაა, ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, ფრთიანი, საშუალო სიკუმსის ან კუმსი. მარცვალი საშუალო ზომის, მომრგვალო, სიმწიფეში მუქი წითელი ან შავია. კანი თხელი და მკვრივი აქვს. რბილობი წვნიანია, წვენი-შეუფერავი, გემო სასიამოვნო.

სავეგეტაციო პერიოდი 153 დღეა. მტევნის საშუალო წონა 65 - 100 გრამია. სრულ სიმწიფეში ყურძნის წვენის შაქრიანობა 20-24%-ს აღწევს, მჟავიანობა 5-8 გ/ლ-ს.

ციცქა - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები.

წახმოშობა: **იმეხეთი**

ციცქა დასავლეთ საქართველოს ერთ-ერთი უძველესი ჯიშია. ამჟამად ფართოდაა გავრცელებული ზესტაფონის, ხარაგაულის და თერჯოლის მუნიციპალიტეტებში. მცირე ნარგავებად კი რაჭა-ლეჩხუმში, სამეგრელოში, აფხაზეთში, გურიაში, ქართლსა და აჭარაში. ციცქა მაღალხარისხიანი საღვინე ჯიშია. მისგან მზადდება ევროპული და იმერული ტიპის თეთრი ღვინოები, ცქრიალა ღვინო და საუკეთესო საბრენდე სპირტი.

ჯიშში ხასიათდება საშუალო ზრდით. ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო ან ოდნავ წაგრძელებული ფორმის, სამ-ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ძლიერი შებუსუსით ხასიათდება. მტევანი კონუსური ან ცილინდრულ-კონუსური ფორმისაა, ზოგჯერ ფრთიანი, კუმსი ან ძლიერ კუმსი. გვხვდება საშუალო სიკუმსის მტევნებიც. მარცვალი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო. რბილობი საკმაოდ ხორციანი და საშუალო სიმკვრივისაა, სასიამოვნო ტკბილი და მომჟავო გემოთი.

მტევნის წონა 130- 350 გრამია. ყურძნის სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 18-25%-ს აღწევს, მჟავიანობა 6.5-10.5 გ/ლ.

კოლიკოური - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

სინონიმები: **ობჩური, ობჩური კოლიკოური, მელქოს კოლიკოური, ქვემოური კოლიკოური.**

წახმოშობა: **იმეხეთი**

დაკავებული ფართობის მიხედვით, რქანითლის შემდეგ, პირველი ადგილი უჭირავს საქართველოში. ქვეყნის ფარგლებს გარეთ, იგი გვხვდება უკრაინაში, მოლდოვაში, აზერბაიჯანში, სომხეთში, შუა აზიის რესპუბლიკებში. მის ნარგავებს, გავრცელებული ფართობის მიხედვით, რქანითლის შემდეგ, იქაც პირველი ადგილი უჭირა. მისი ყურძნისგან მზადდება ადგილობრივი და ევროპული ტიპის მეტად მაღალხარისხიანი სუფრისა და ბუნებრივად ნახევრადტკბილი ღვინოები, ცქრიალა და სადესერტო ღვინოები, საუკეთესო ღირსების საბრენდე სპირტი, ჭაჭა, ბადაგი, ფელამუში, მისგან ამზადებენ იმერულ ჩურჩხელას.

ჯიშში ხასიათდება საშუალოზე ძლიერი ზრდით. ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომის და მომრგვალო ფორმისაა, სამნაკვეთიანი. გვხვდება ხუთნაკვეთიანი ან სრულიად დაუნაკვეთი ფოთლებიც. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსუსია. მტევანი საშუალო ზომის კონუსური ან განივ-კონუსური ფორმისაა, ხშირად ფრთიანი, განტოტვილი ან უფორმოა, საშუალო სიკუმსის ან თხელია. მარცვალი საშუალო ზომის, მომრგვალო ან ოდნავ ოვალური. რბილობი წვნიანი და ხორციანია, საშუალო სიმკვრივის, სასიამოვნო ტკბილი გემოთი.

სავეგეტაციო პერიოდის ხანგრძლივობა 184-193 დღეა. მტევნის წონა 150- 160 გრამია. ყურძნის სიმწიფის პერიოდში, მისი შაქრიანობა 20-25%-ს აღწევს, მჟავიანობა 7.5-9.5 გ/ლ.

10 ეროვნული პარკი, სადაც აუცილებლად უნდა იმოგზაუროთ

საქართველოს ეროვნულ პარკებში, საქართველოს გამორჩეული ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცულ ტერიტორიებზე, თქვენ გელით უამრავი თავგადასავალი და დაუვიწყარი მოგონებები!

საქართველოში, რომელსაც გარს აკრავს შავი ზღვის ულამაზესი სანაპირო და კავკასიონი, უკვე შექმნილია 87 დაცული ტერიტორია.

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე მოქმედი სერვისები ნებისმიერი ინტერესის ადამიანის მოთხოვნებს პასუხობს. თქვენ შესაძლებლობა გაქვთ მოხვდეთ ალპურ ზონაში, ჭარბტენიან ტერიტორიებზე და უდაბნოშიც კი.

საქართველოში პირველი დაცული ტერიტორია, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, 1912 წელს დაარსდა. 1995 წელს კი, დაარსდა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პირველი ეროვნული პარკი, რომელსაც ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი ეწოდა.

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები

გიყვართ ფეხით ან ცხენით სიარული? ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები ტურისტული აქტივობების ფართო არჩევანს გთავაზობთ, მათ შორის, სხვადასხვა ტიპის ლაშქრობებს ულამაზესი ჩანჩქერებისა თუ უძველესი ციხე-სიმაგრეების სანახავად.

ტერიტორიაზე მრავლადაა მდინარეები და ნაკადულები, რაც ბუნების მოყვარულთათვის განსაკუთრებულ, მშვიდ გარემოს ქმნის. სიმწვანეში, ვეებერთელა ხეების გავლით ჩაიკარგებით ტყის სიღრმეში და აღმოაჩენთ პარკის ყველაზე მნიშვნელოვან ადგილებს.

მდინარის ხმაური, წყალვარდნილები, მყინვარული წარმოშობის ტბები, ხეობაში მქროლვარე სასიამოვნო სიო, სახალისოს და სათავგადასავლოს გახდის თქვენ მოგზაურობას და ბუნების უსაზღვრო შესაძლებლობებში დაგარნმუნებთ.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი

აღმოაჩინეთ საქართველოს ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული ნაწილი - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, დატკბით უნიკალური ბუნებით, ჩაისუნთქეთ სუფთა ჰაერი, აივსეთ ბუნებისგან მიღებული ენერჯით და შეაგროვეთ დაუვიწყარი მოგონებები.

პარკი ერთ და მრავალდღიან, მარტივი, საშუალო და რთული სალაშქრო ტურების განხორციელების შესაძლებლობას იძლევა.

მარკირებულია 12 ბილიკი და თითოეულ მათგანს საპიკნიკე, საკემპინგე და ღამის გასათევ ადგილებთან მიყავხარ. აქ თქვენ შესაძლებლობა გაქვთ დატკბეთ ბორჯომ-ხარაგაულის უნიკალური ბუნებით როგორც ცხენით, ისე ფეხით ან ველოსიპედით მოგზაურობისას.

ყოფილხართ სალაშქროდ ზამთარში? ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის „თოვლის ფეხსაცმელების“ ბილიკი, ზამთარში დაუვიწყარი ლაშქრობის საშუალებას იძლევა. ქათქათა თოვლი, სიცივე, სასიამოვნოდ მოწყობილი კოტეჯები ზამთრის ლაშქრობას ზუსტად ისეთივე შთამბეჭდავს ხდის, როგორც ზაფხულისას.

ალგეთის ეროვნული პარკი

თბილისიდან 1 საათის დაშორებით მდებარე ალგეთის ეროვნული პარკი - საუკეთესო ადგილია მეგობრებთან ან ოჯახის წევრებთან ერთად დროის გასატარებლად.

მდინარე ალგეთის ხეობისა და შერეული ტყით დაფარული მთების ხედების ნახვა წარუშლელ შთაბეჭდილებას დატოვებს თქვენზე. გარდა ამისა, მოინახულებთ დაშბაშის, ბირთვისისა და სამშვილდის კანიონების ბუნების ძეგლებს, რომლებიც ლაშქრობის მოყვარულებს დაუვიწყარ თავგადასავალში აღმოგაჩენთ.

ეროვნული პარკის მრავალფეროვანი ბუნება ცხენით ან ფეხით მოგზაურობას განსაკუთრებულად მიმზიდველს ხდის. შესვენებისთვის კი, გარესამყაროსგან სრულიად მოწყვეტით, შუაგულ ტყეში საპიკნიკე ადგილებია მოწყობილი.

იმისთვის, რომ მოგზაურობა კიდევ უფრო გაიხალისოთ და საკუთარ შესაძლებლობებშიც დარწმუნდეთ, გასართობი ატრაქციონი, „თოვების პარკი“ უნდა გამოსცადოთ, რომელიც ალგეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრის ეზოში მდებარეობს და უჩვეულო გამოცდილებას გპირდებათ.

ვაშლოვანის ეროვნული პარკი

ნახევრადუდაბნო და უდაბნო, წყნარი და მშვიდი, ერთი შეხედვით მიძინებელი დედამიწა, მაგრამ ამავდროულად სიცოცხლით სავსე, ულამაზესი ხედებით, ბუნების ძეგლებით, ფლორისა და ფაუნის უნიკალური წარმომადგენლებით მდიდარი ტერიტორია - ეს ვაშლოვანია.

ვაშლოვანში შესვლისთანავე, თქვენ თვალწინ გადაიშლება ულამაზესი სანახაობა და მიხვდებით, რომ სრულიად სხვა, ახალ სამყაროში აღმოჩნდით.

ვაშლოვანის ეროვნული პარკის ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული ადგილი გახლავთ „დათვისხევი“. კლდეში განამარხებული (კლდის ნაწილად ქცეული) ნიჭარები ნათლად მოწმობს, რომ ეს ადგილი ადრე ზღვით იყო დაფარული.

მასშტაბური ლანდშაფტები და მიწის პირამიდები, „მერცხლების ქალაქი“, ტალახოვანი სამკურნალო ვულკანები - თავისუფლებითა და იდუმალებით მოცული ვაშლოვანი ნამდვილი სამოთხეა დედამიწაზე, რომლის სიტყვებით სრულად გადმოცემა შეუძლებელია.

კოლხეთის ეროვნული პარკი

ფოის მუნიციპალიტეტში, თქვენ შეგიძლიათ საქართველოში ერთ-ერთ ყველაზე გამორჩეულ და უჩვეულო ადგილას, „ქართულ ამაზონად“ წოდებულ კოლხეთის ეროვნულ პარკში იმოგზაუროთ, სადაც დატკბებით უძველესი, ათეულობით მილიონი წლის წინანდელი კოლხური ტყეებისა და ჭაობების სილამაზით და შესაძლებლობა გექნებათ, პალიასტომის ტბაზე, მდინარე ფიჩორისა და მდინარე ჭურისა უმშვენიერეს ხეობებში კატერით, პანტონით და კაიაკით გაისეირნებთ.

ეს არის უნიკალური პარკი, რომელსაც წელიწადის ნებისმიერ დროს შეგიძლიათ ეწვიოთ და სეზონის მიხედვით დააკვირდეთ მიგრირებადი ფრინველების გადაფრენას, თვალ-ყური ადევნოთ წყლის ფრინველებს, ისიამოვნოთ დუმფარების ყვავილობით, კოლხური სურთით და ლიანებით გადახლართული ამწვანებული ტყეებით, რომელიც მინიატურულ ჯუნგლებს მოგაგონებთ.

აუცილებლად უნდა ეწვიოთ „თოკების პარკს“, რომელიც ბუნებაში არსებული შემეცნებით-გასართობი ადგილია და საკუთარი ძალების და შესაძლებლობების გამოცდა-დემონსტრირებაში დაგეხმარებათ. გარდა ამისა, შეძლებთ სპორტულ-სამოყვარულო თევზაობაშიც გამოსცადოთ თავი. კოლხეთის ეროვნულ პარკში ყველაფერია იმისთვის, რომ თქვენი მოგზაურობა საინტერესო, შემეცნებითი და დაუვიწყარი გახდეს!

მარტვილის კანიონი

მარტვილის კანიონი, მხოლოდ თავისი პრეისტორიული წარსულის გამო კი არ არის საინტერესო, არამედ მისი იშვიათი სილამაზის გამო. ბუნებით ტკბობის გარდა, შეგიძლიათ ისიამოვნოთ სანაოსნო ტურით, რომელიც კანიონის ლაბირინთებში მოგახვედრებთ. ქვით მოკირწყლული 700 მ-ის სიგრძის წრიული საფეხმავლო ბილიკი კი, დადიანების ისტორიული რეზიდენციის ტერიტორიაზე გამოგზაურებთ. ბილიკზე განლაგებულია 2 ხიდი, 3 გადასახედი პლატფორმა, კირქვის დიდი ლოდებისგან ამეწებული 30-საფეხურიანი ისტორიული კიბე.

მარტვილის კანიონში მოგზაურობა წლის ნებისმიერ დროს სასიამოვნოა. განსაკუთრებით ზაფხულში, როცა გრილ და საუკეთესო გარემოში დასვენებას შეძლებთ. ეს უჩვეულო ადგილი გულგრილს არ დაგტოვებთ, განსაკუთრებით მათ, ვისაც ულამაზესი ადგილების აღმოჩენა და ფოტოების გადაღება გიყვართ.

ოკაცეს კანიონი

ბუნების ნამდვილი შედევრის, ოკაცეს კანიონის შესახებ რომ დაიჯეროთ, აუცილებლად საკუთარი თვალით უნდა იხილოთ. მდინარეებისა და ჩანჩქერების მრავალფეროვანი ხედები, საუცხოო შთაბეჭდილებებს დაგიტოვებთ.

საქართველოში პირველი კიდული ბილიკი, ოკაცეს კანიონის საოცარ სამყაროს მიუყვება. ბილიკი ვიწროა, მოგზაურობა კი, მხოლოდ ერთი მიმართულებითაა შესაძლებელი. მიუყვები 780 მეტრი სიგრძის კიდულ ბილიკს, 152 მეტრის სიმაღლეზე, ყოველგვარი საყრდენის გარეშე დადიანების ისტორიული ტყე-პარკისკენ და თავი ბუნების მიერ შექმნილ პეიზაჟულ ნახატში გონია. ბილიკის გვირგვინს წარმოადგენს პანორამული გადასახედი, საიდანაც ხელის გულივით მოსჩანს კანიონი და გარშემორტყმული საოცრებები.

ხონის მუნიციპალიტეტში, სოფელ გორდში მდებარე ოკაცეს კანიონი საუკეთესო ადგილია შაბათ-კვირის მოგზაურობის დასაგეგმად!

ოკაცეს ჩანჩქერი

ოკაცეს ჩანჩქერი ოკაცეს კანიონიდან 7 კმ-ში, სოფელ კინჩხაში მდებარეობს და ერთ-ერთი ყველაზე უნიკალური ბუნების ძეგლია საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე. ხედი, კლდეებიდან გადმოშვებული ულამაზესი, მჩქეფარე ჩანჩქერის, რომელიც მდინარეში ეშვება, მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება აღწეროთ, როდესაც მას საკუთარი თვალთ ნახავთ.

კინჩხას ჩანჩქერი ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ჩანჩქერია საქართველოში. ის, სამ საფეხურად გადმომავალი ჩანჩქერების კასკადია. პირველი ჩანჩქერის სიმაღლე დაახლოებით 25 მ-ია, ხოლო მეორე ჩანჩქერის სიმაღლე 70 მ-მდე აღწევს. ნაკადის მდ. სანისქვილოსთან შეერთების შემდეგ კი, 20 მეტრში წარმოიქმნება კასკადის მესამე, დაახლოებით 35 მ სიმაღლის საფეხური.

ადრენალინის მოყვარულებმა აუცილებლად უნდა გამოსცადოთ 500 მეტრიანი ზიკ-ლაინით დაშვება, რაც თქვენ დაუვიწყარი შთაბეჭდილებებით აგავსებთ და სრულიად სხვა ენერჯით დაგმუხტავთ. თუ ბუნების ხედებით ტკბობა თქვენი გატაცებაა, აუცილებლად უნდა ეწვიოთ ოკაცეს ჩანჩქერს, აქ თქვენ გამოაგნებელი, ჯადოსნური და დაუვიწყარი თავგადასავლების სამყარო გელოდებათ.

პრომეთეს მღვიმე

პრომეთეს მღვიმე, მსოფლიოს მასშტაბით, გამორჩეული სილამაზის ბუნების ძეგლია. მისი ასაკი დაახლოებით, 60-70 მილიონი წელია. გასაოცარი ნალვენთი ფორმებით მორთული ეს კარსტული მღვიმე, კიდევ ერთხელ დაგარწმუნებთ ბუნების უსაზღვრო შესაძლებლობებში და გამოგზაურებთ ზღაპრულ სამყაროში.

პრომეთეს მღვიმე მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის სოფელ ყუმისთავში, მდინარე ყუმის აუზში. მღვიმეში ტურისტებისთვის 6 დარბაზი ფუნქციონირებს (მღვიმეში სულ აღმოჩენილია 22 დარბაზი). აქ შესაძლებელია 1 420 მეტრი სიგრძის ბილიკის გავლა, დარბაზების დათვალიერება და სანაოსნო ტურით გასეირნება მდინარის გამდინარე ნაკადზე.

პრომეთეს მღვიმეში უხვად შეხვდებით ბუნების ნამდვილ შედევრებს - სტალაქტიდებსა და სტალაგმიტებს, რომელთა ულამაზესი ნალვენთი ფორმები მნახველებში ზღაპრული გარემოს შთაბეჭდილებას ტოვებს. მღვიმეში გადაადგილებისას, წინ გელოდებათ „გაქვავებული ჩანჩქერები“, „ჩამოკიდებული ქვის ფარდები“, ჰელიქტიდები, კალციტის ნალვენთები და სხვა ორგანული ნაფენები.

სათაფლიას მღვიმე

სათაფლია, თავისი ისტორიულ-კულტურული მნიშვნელობის ძეგლებით, არაჩვეულებრივ სანახაობას გპირდებათ. დაწყებული პრეისტორიული ხანის, 120 მილიონი წლის წინანდელი დინოზავრების ნაკვალევიდან, დამთავრებული კარსტული მღვიმით, მღვიმე საქართველოს ისტორიისა და ბუნების მრავალფეროვნებას უსვამს ხაზს.

დინოზავრთა ნაკვალევების ნახვის შემდეგ, თქვენ საშუალება გეძლევათ აუყვეთ მალღობს, სადაც წარმოუდგენელი სანახაობა გელოდებათ. იმერეთის ზღაპრული ხედები, ციხე-კოშკები, ტაძრები და სხვა საკულტო ძეგლები, რომლებიც საუცხოოდ არიან შერწყმული გარემოსა და ბუნებასთან.

სათაფლიას ნაკრძალი თავისი გასაოცარი ბუნებით, დაუვიწყარ მოგზაურობას გპირდებათ. აქ გატარებული სასიამოვნო დრო, მთელი ცხოვრების განმავლობაში გაყვებათ, როგორც ფანტასტიკური და დაუვიწყარი მოგონება.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიზნები და საქმიანობის პრიორიტეტული მიმართულებები

ტყეების მოვლა - აღდგენა - ტყეებში ეკოლოგიური წონასწორობის, ტყეების სახეობრივი შემადგენლობისა და ხარისხობრივი მდგომარეობის შენარჩუნების, მდგრადი და მაღალ პროდუქტიული კორომების ჩამოყალიბების, ტყით სარგებლობის შესაძლებლობის გაზრდის, კლიმატური პირობების შენარჩუნებისა და კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული უარყოფითი ფაქტორების თავიდან აცილების უზრუნველსაყოფად, სახელმწიფო, ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებებს ახორციელებს. ტყის აღდგენა ღონისძიებათა მრავალწლიანი ციკლია, რომლის მიზანი გამეჩხერებული, დეგრადირებული, აგრეთვე ნახანძრალი და სხვა მიზეზებით განადგურებული ტყით დაფარული ან დაუფარავი ფართობების აღდგენა და გაშენებაა. ყოველწლიურად, დაგეგმილია არანაკლებ 150 ჰა ფართობზე ტყის გაშენება და დამატებით ტერიტორიებზე ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობა.

ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმების მომზადება - ტყის ინვენტარიზაციის შედეგად მზადდება ტყის მართვის 10 წლიანი გეგმა. ინვენტარიზაციის საფუძველზე მიღებული ინფორმაცია საჭიროა ტყის მდგრადი მართვის დაგეგმვისთვის, რომელიც თავის მხრივ ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაუმჯობესებას, ბიომრავალფეროვნების დაცვას და ტყეების ეკოლოგიური ფასეულობების გათვალისწინებით, მათი ეკონომიკური პოტენციალის ეფექტიან გამოყენებას უზრუნველყოფს.

ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება, მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლა და სანიტარული ჭრა - სანიტარული ჭრის დანიშნულებაა დაავადებული ტყის კორომების გაჯანსაღება. ჭრაში ინიშნება ისეთი ხეები, რომელთა ადგილზე დატოვება მავნებელ-დაავადებების გავრცელებას განაპირობებს. სანიტარული ჭრის ჩატარების შემდეგ, სააგენტოს მეტყევე სპეციალისტების მიერ, ტყის აღდგენის ღონისძიებები ხორციელდება.

ხანძარსა და სანიაღვრეო პრევენციული ღონისძიებები - ეროვნულ სატყეო სააგენტო ტყეში ხანძარსა და სანიაღვრეო პრევენციის უზრუნველსაყოფ ღონისძიებებს ახორციელებს.

სატყეო-სამეურნეო გზების მონყობა-რეაბილიტაცია - ხელს უწყობს ხანძარსა და სანიაღვრეო პრევენციული ღონისძიებების ჩატარებასა და ტყის მოვლა-აღდგენის სამუშაოებს. შედეგად, ხანძრებთან ბრძოლის ღონისძიებების ეფექტურობა უმჯობესდება.

მრავალმიზნობრივი, ორგანიზებული ტყითსარგებლობა და ლეგალურ მერქანზე ხელმისაწვდომობის ზრდა - ეროვნული სატყეო სააგენტო ხე-ტყის

დამზადების პრაქტიკას ცვლის. სააგენტო, მოსახლეობისთვის ლეგალურ მერქანზე ხელმისაწვდომობის ზრდის მიზნით, ორგანიზებულად განახორციელებს დამზადებული ხე-ტყის დახარისხებას და დასაწყობებას „საქმიან ეზოში“. 2020 წელს, საქართველოს 26 მუნიციპალიტეტში მოეწყობა „საქმიანი ეზო“, შედეგად ადგილობრივ მოსახლეობას და კერძო სექტორს გაუადვილდება ხე-ტყის შექენა და ტრანსპორტირება, რაც ტყის მდგრად მართვასთან ერთად, სოფლად ახალი სამუშაო ადგილების შექმნისა და დამატებითი შემოსავლების მიღების შესაძლებლობებს ზრდის.

ტყის რეკრეაციული ფუნქციური დანიშნულებით გამოყენება, ეკოტურიზმის განვითარება და არამერქნული რესურსებით სარგებლობის სისტემის დანერგვა - სააგენტო აქტიურად მუშაობს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის შექმნის მიმართულებით, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყნის ყველა რეგიონში ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებასა და ეკო-ტურიზმის განვითარებას.

სატყეო სექტორში ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად რჩება შესაბამისი კვალიფიკაციის კადრების მომზადება - დარგის განვითარება დამოკიდებულია ახალგაზრდა კვალიფიციურ კადრებზე. შესაბამისად, სატყეო საქმის სპეციალისტების გადამზადება და მათი ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე დასაქმება, გასული წლის მსგავსად წელსაც, სააგენტოს ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი, ლევან დავითაშვილი:

„ახალი სატყეო კოდექსის მიღების შემდეგ, ინტენსიურად მიმდინარეობს სატყეო რეფორმა, რომლის ფარგლებში ე.წ. „საქმიანი ეზოები“ საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტში მოეწყობა. „საქმიანი ეზო“ უზრუნველყოფს მოსახლეობის მერქნული რესურსით მომარაგებას.“

ჩვენი მიზანია, სოციალური ჭრა სატყეო სააგენტოს კომფორტულმა სერვისებმა ჩაანაცვლოს და მოსახლეობისთვის ადვილად ხელმისაწვდომი გახდეს როგორც საშუალო მერქანი, ისე სხვა მერქნული რესურსი. ამ მიმართულებით, ის ინფრასტრუქტურა, რომელიც ბოლო 2 წლის განმავლობაში იქმნება, მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს.“

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი, 2014-2020 წლებში, რეგულირების ობიექტების 16 529 ინსპექტირება განახორციელა

საქართველოს კანონმდებლობისა და ქვეყნის მიერ აღებული საერთაშორისო ვალდებულებების გათვალისწინებით, გარემოს დაცვა, საქართველოს ხელისუფლების ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში სახელმწიფო კონტროლს (სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიის ან წიაღისეულის სარგებლობის ლიცენზიის პირობების შესრულების კონტროლის გარდა), ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, მათ შორის ტერიტორიულ წყლებში, კონტინენტურ შეღფსა და განსაკუთრებულ ეკონომიკურ ზონაში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ახორციელებს. დეპარტამენტი, კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილებების შესაბამისად, საქმიანობას წარმართავს 2 ძირითადი მიმართულებით: უწყვეტი (24-საათიანი) გარემოსდაცვითი პატრულირება/სწრაფი რეაგირება და გარემოსდაცვითი ინსპექტირება.

გარემოსდაცვითი ინსპექტირება ხორციელდება რეგულირების ობიექტების გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმების, დათვალიერება-შესწავლის გზით. რეგულირების ობიექტების გეგმიურ შემოწმებებს, დეპარტამენტი წლიური გეგმის შესაბამისად ახორციელებს. არაგეგმიური შემოწმებები დეპარტამენტის უფროსის გადაწყვეტილების საფუძველზე, მათ შორის, მოქალაქეთა საჩივრების, უწყებების/ორგანიზაციების მომართვების, „ცხელ ხაზზე“ (153) შემოსული ინფორმაციების, ასევე წინა ინსპექტირების საფუძველზე დაკისრებული ვალდებულებების შესრულების გადამოწმების

მიზნით ხორციელდება. რეგულირების ობიექტების საქმიანობის დათვალიერება-შესწავლა კი, ხდება „ცხელ ხაზზე“ შემოსულ შეტყობინებებზე რეაგირების, ობიექტის საქმიანობის შესახებ ზოგადი ინფორმაციის მოპოვების, პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების მიზნით. გარემოსდაცვითი ინსპექტირება (გეგმიური, არაგეგმიური შემოწმება, დათვალიერება) ხორციელდება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გარემოს ინტეგრირებული კონტროლისა და ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურების, რეგიონული სამმართველოების გარემოსდაცვითი ინსპექტირების განყოფილებების, შავი ზღვის დაცვის კონვენციური სამმართველოს ინსპექტორების მეშვეობით და ძირითადად ფოკუსირებულია: გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების მქონე ობიექტების ინსპექტირებაზე, რომლებზეც გაცემულია გარემოსდაცვითი ნებართვა, გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება, ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზია (გარდა ნავთობისა, გაზისა და სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობის ლიცენზირებისა), ასევე გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული ობიექტებისა და MARPOL 73-78 კონვენციის შესაბამისად, საქართველოს ნავსადგურებში შემოსული გემების ინსპექტირებაზე.

2014 წლიდან 2020 წლის მიმდინარე პერიოდამდე, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ ჩატარდა რეგულირების ობიექტების 16 529 ინსპექტირება, გამოვლინდა 16 904 სამართ-

ლდარღვევა, მათგან 1034 ფაქტი სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს. 2014 წლიდან დღემდე, რეგულირების ობიექტების სამართალდარღვევების შედეგად, გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დაანგარიშებულმა თანხამ 105 მილიონ ლარს გადააჭარბა.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ 2014-2020 წლებში, სულ განხორციელდა რეგულირების ობიექტების 3030 გეგმიური/არაგეგმიური შემოწმება, მათ შორის, 496 - სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიით დადგენილი პირობების შესრულების შესწავლის მიზნით; 144 - ხე-ტყის დამზადების სპეციალური ლიცენზიით დადგენილი პირობების შესრულების შესწავლის მიზნით; 49 - თევზჭერისა და სამონადირეო მეურნეობების სპეციალური ლიცენზიით დადგენილი პირობების შესრულების შესწავლის მიზნით; 38 - სოჭის გირჩით სარგებლობის ლიცენზიით დადგენილი პირობების შესრულების შესწავლის მიზნით, 188 - ფიზიკური და იურიდიული პირების საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებში დათესილი ან/და სასაწყობო მეურნეობებში ნიმუშების აღებისა და მათში ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების სახეობების იდენტიფიცირების მიზნით.

ამავე პერიოდში, ინსპექტირების მიერ განხორციელდა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებას, გარემოზე ზემოქმედების ნებართვას/ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნას, გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული რეგულირების ობიექტების 430 გეგმიური/არაგეგმიური შემოწმება. ასევე, ჩატარდა საქართველოს ნავსადგურებში შემოსული გემების 1685 შემოწმება გარემოსდაცვით მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტმა საავტომობილო ბენზინისა

და დიზელის საწვავის ხარისხის კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, საავტომობილო საწვავის ხარისხის კვლევებიც ჩაატარა.

2020 წლის აპრილში, საქართველოს მასშტაბით, 29 ავტოგასამართი სადგური შემოწმდა, საიდანაც აღებულია საავტომობილო ბენზინისა და დიზელის საწვავის სინჯები. ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნულ ბიუროში დიზელის საწვავის 43 ერთეულ სინჯზე ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ 14 სინჯში გოგირდის შემცველობა ვერ აკმაყოფილებდა საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრულ ნორმას, ხოლო 1 ნიმუშში გოგირდის შემცველობასთან ერთად, გადაჭარბებული იყო სიმკვრივის მაჩვენებელიც. 49 ერთეული საავტომობილო ბენზინის სინჯიდან კი, 18-ში დაფიქსირებული ოქტანური რიცხვის მაჩვენებელი არ შეესაბამებოდა საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრულ ნორმას. კერძოდ, არ აკმაყოფილებდა შესაბამისი მარკისათვის დადგენილ მნიშვნელობას. გამოვლენილ დარღვევებთან დაკავშირებით, დეპარტამენტში მიმდინარეობს შესაბამისი საქმისწარმოება.

2020 წლის მაისში, ქვეყნის მასშტაბით 251 ავტოგასამართი სადგურიდან აღებულ იქნა 252 ერთეული რეგულარის მარკის ბენზინის საწვავის სინჯი, რომელიც შემდგომი კვლევისათვის გაიგზავნა ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნულ ბიუროში. ლაბორატორიული კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ 252 სინჯიდან, მხოლოდ ერთი ნიმუში ვერ აკმაყოფილებდა საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრულ ნორმას. კერძოდ, „რეგულარის“ მარკის ბენზინის ნიმუშში, ოქტანური რიცხვის მნიშვნელობამ შეადგინა 90 (ნორმა: არანაკლებ 91).

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გაუმჯობესების მიმართულებით მუშაობა გრძელდება

საქართველო, ისევე, როგორც რეგიონის ბევრი სხვა ქვეყანა, ჰაერის დაბინძურების კუთხით მნიშვნელოვანი გამოწვევების წინაშე დგას. ქვეყნისთვის პრიორიტეტულია „მწვანე ეკონომიკის“ კონცეფციის განხორციელება, რომლის განუყოფელ კომპონენტს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის დაცვა და გაუმჯობესება წარმოადგენს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყება - გარემოს ეროვნული სააგენტო, ქვეყანაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გაუმჯობესების მიმართულებით აგრძელებს მუშაობას.

საქართველოში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგი ავტომატური სადგურების, ინდიკატორული გაზომვების, ასევე, სინჯების აღებისა და ლაბორატორიული ანალიზების საშუალებით ხორციელდება. ქვეყნის მასშტაბით, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის 8 ავტომატური სადგური ფუნქციონირებს, მათ შორის, 5

დედაქალაქშია განთავსებული. აღნიშნული სადგურების მეშვეობით განისაზღვრება შემდეგი კომპონენტები: მყარი ნაწილაკები (PM2.5 და PM10), გოგირდის დიოქსიდი (SO2), აზოტის დიოქსიდი (NO2) და ოზონი (O3).

აღსანიშნავია, რომ ბოლო წლების განმავლობაში, გარემოს ეროვნული სააგენტო ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის დადგენის მიზნით, საქართველოს 25 ქალაქში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ინდიკატორულ გაზომვებს ატარებს, რისი საშუალებითაც ჰაერში აზოტის დიოქსიდის, ოზონისა და ბენზოლის შემცველობა განისაზღვრება. სინჯები ანალიზისთვის დიდ ბრიტანეთსა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გაერთიანებული სამეფოს აკრედიტირებულ ლაბორატორიაში იგზავნება. მიღებული შედეგები კი, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალზე www.air.gov.ge თავსდება.

ჰაერის დაცვის ეფექტიანი პოლიტიკის შემუშავებისთვის, მნიშვნელოვანია ქვეყანაში

ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის კარგად განვითარებული სისტემის დანერგვა.

სწორედ ამ მიზნით, 2019 წელს, გაეროს განვითარების პროგრამის „მმართველობის რეფორმის ფონდის“ (UNDP-GRF) და შვედეთის მთავრობის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის „ჰაერის ხარისხის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება საქართველოში“ განხორციელება დაიწყო, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ევროპული სტანდარტების შესაბამისად ჩატარებას.

აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის ტექნიკური მომსახურებისა და ახალი ანალიზების დანერგვის შესაძლებლობების გაუმჯობესების კუთხით, სხვადასხვა მნიშვნელოვანი ღონისძიება განხორციელდა. მონვეულმა საერთაშორისო ექსპერტებმა, სააგენტოს სპეციალისტებისთვის სხვადასხვა ტრენინგი ჩაატარეს, ასევე შემუშავდა რამდენიმე სახელმძღვანელო დოკუმენტი - „საქართველოში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის ტექნიკური მომსახურებისა და ხარისხის უზრუნველყოფის/ხარისხის კონტროლის საერთო სახელმძღვანელო“, რომელიც სპეციალისტებს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის ტექნიკური მომსახურების ეფექტიანად განხორციელებაში დაეხმარება.

ამავე პროექტის ფარგლებში, შემუშავდა მონაცემთა ვერიფიკაციისა და ვალიდაციის პროცედურა, რომელიც ხელს შეუწყობს გარემოს დაბინძურების მონიტორინგის დეპარტამენტს, ევროკავშირის დირექტივების მოთხოვნების შესაბამისად, ჰაერის მონაცემების სიზუსტის უზრუნველყოფაში. გარდა ამისა, შემუშავდა დოკუმენტი, რომლის დახმარებითაც ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიას უკვე გააჩნია ატმოსფერულ ჰაერში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დამაბინძურებლის - ბენზ(ა)პირენის კონცენტრაციის გაზომვის მეთოდოლოგია.

მნიშვნელოვანია, რომ პროექტის ფარგლებში, მონვეული ექსპერტი უახლოეს მომავალში დაასრულებს მუშაობას „ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის განვითარების გეგმაზე (გზამკვლევი)“, რომელიც ქვეყანაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის განვითარების კუთხით, ერთგვარი სახელმძღვანელო დოკუმენტი იქნება.

გარემოს ეროვნული სააგენტო აქტიურად თანამშრომლობს საერთაშორისო დონორ ორგანიზაციებთან, ქვეყანაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გაუმჯობესების მიმართულებით.

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოყვანის აგროტექნოლოგია

ყვავილოვანი კომბოსტოს, ისევე როგორც კომბოსტოს სხვა სახეობებს, ერთი ველური წინაპარი ჰყავს, რომლის სამშობლო ხმელთაშუა ზღვის ევროპული და აფრიკული სანაპიროებია. კომბოსტოს ეს სახეობა ჩვენს წელთაღივცხვამდე მე-5-მე-6 საუკუნეში იყო ცნობილი. საქართველოში პირველი წიხილობითი ცნობები კომბოსტოს შესახებ მე-8-მე-9 საუკუნეებს მიეკუთვნება. ბოლო პერიოდში, ყვავილოვანი კომბოსტო საქართველოში საკმაოდ გავრცელებულია. მისი წახმოება მკვირი თავის (თანაყვავილედის) გამო აქტიურად ხორციელდება. კომბოსტოს თავი და ქოხფა ფოთლები საკვებად მოიხმარება როგორც უმად, ასევე მომშუშელი, შემწვარი და მოხაშული. მისგან ამზადებენ გახინიებს, გამოიყენება საკონსერვო წახმოებაში მახინაებისა და მწნილების დასამზადებლად. ყვავილოვანი კომბოსტო დიეტური პროდუქტია.

კომბოსტოს სხვა სახეობებისგან განსხვავებით, ყვავილოვანი კომბოსტო უფრო სათუთია და მეტ მოვლასა და ყუხადებას საჭიროებს. ყველა აგროტექნიკური ღონისძიება დროულად და თანმიმდევრებით უნდა ჩატარდეს. თავდაპირველად, სხვა სახეობების მსგავს მოთხოვნებს იჩენს გახემო პირობების მიმართ. ჩითილის ფაზაში მცირე ყინვებსაც დაუზიანებდა იტანს, თუმცა, თავის ფოთლებისას, როგორც მცირე ყინვები, ისე მაღალი სიცხეები უახლოვდება მოქმედებს მოსავლის ხარისხობაზე, ხარისხსა და შენახვის უნარიანობაზე.

ყვავილოვანი კომბოსტოს ბიოლოგიური დახასიათება

ყვავილოვანი კომბოსტო შედის კომბოსტოსებრთა (Brassicaceae) ოჯახში. მისი თესლი წვრილი, მრგვალი, ფერი კი მუქი ან ოდნავ ღია ყავისფერია. 300-350 ცალი თესლი 1 გრამს იწონის. იგი ადვილად ღივდება, ხელსაყრელ პირობებში ღივები დათესვიდან მესამე-მეოთხე დღეს ამოდის. შენახვის კარგ პირობებში, აღმოცენების უნარს 4-6 წლის მანძილზე ინარჩუნებს. ყვავილოვანი კომბოსტო მიეკუთვნება ორლებნიანთა კლასს, ფესვთა სისტემა მთავარდერდა და ნიადაგში მძლავრად განვითარებულია. ღერო მაღალი, ხოლო ფოთოლი ჯიშების მიხედვით, ზოგი გრძელ ყუნწიანი, ზოგიც მოკლეა. ფოთოლი ძირითადად წაგრძელებული კვერცხის მაგვარი ძლიერ დაძარღვულია. ფოთლის ფერი ჯიშების მიხედვით შეიძლება იყოს მუქი მწვანე ან ღია მწვანე ნაცრისფერი ელფერი და იისფერი.

ყვავილოვანი კომბოსტო სიცვიის ამტან, ყინვაგამძლე მცენარეა ითვლება, ყინვებისადმი განსაკუთრებით გამძლეა ღისისა და ჩითილის სტადიაში.

ყვავილოვანი კომბოსტო (გარდა ბროკოლისა) კვებითი ღირებულებით მაღლა დგას ყველა კომბოსტოსნაირებზე, პროდუქტულ ნაწილში - თავში აზოტოვანი ნივთიერებების თითქმის ნახევარი შედგება ადვილად მოსაწვლელი ცილებისგან. თავიან კომბოსტოსთან შედარებით, იგი ორჯერ მეტ C ვიტამინს შეიცავს. ასევე შეიცავს 6-10% მშრალ ნივთიერებას, მათ შორის 1-5% შაქრებს, 1,5-4% ცილას, 1,6% კაროტინს, B1, B2, PP ვიტამინებს და მინერალური მარილების მნიშვნელოვან რაოდენობას: ნატრიუმს, კალიუმს, კალციუმს, მაგნიუმს, იოდს, რკინას, ფოსფორს.

ყვავილოვანი კომბოსტო დიეტური პროდუქტია. მასში უფრო ნაკლები ცელულოზაა, ვიდრე თეთრთავიან კომბოსტოში და ამიტომ უფრო სასარგებლოა კუჭის დაავადებების დროს. ეს კულტურა განსაკუთრებით სასარგებლოა მათთვის, ვისაც აწუხებს ღვიძლის დაავადებები და ათეროსკლეროზი.

ნიადაგის შერჩევა

ყვავილოვანი კომბოსტო მოითხოვს ნაყოფიერ, უხვტენიან და კარგად დამუშავებულ ნიადაგს. მისთვის ასევე ვარგისია

მძიმე, მსუბუქი და საშუალო თიხნარი ნიადაგები. მისი მოყვანა ნებისმიერ ნიადაგზე შესაძლებელია, გამონაკლისია მხოლოდ ქვიშიანი და ქაობიანი ნიადაგები. ყვავილოვანი კომბოსტოს მოვლა-მოყვანის ინტენსიურ ტექნოლოგიაში, მოსავლიანობის გაზრდის ღონისძიებათა შორის წინამორბედების შერჩევას ერთ-ერთი მთავარი ადგილი უკავია, ამიტომ, დარგვამდე ყურადღება უნდა მიექცეს წინამორბედ კულტურებს. მისთვის კარგი წინამორბედებია: პარკოსანი კულტურები, კიტრი, კარტოფილი, ხახვი, ჭარხალი, თავთავიანები, მრავალწლიანი ბალახები და სხვა. კომბოსტოსნაირების შემდგომ, იმავე ნაკვეთზე ყვავილოვანი კომბოსტოს დარგვა დაუშვებელია, რადგან ადგილი აქვს ნიადაგის ნაყოფიერების შემცირებას და მავნებელ-დაავადებების გავრცელებას. ისინი ერთნაირი მავნებელ-დაავადებებით ზიანდებიან. რეკომენდებულია, აღნიშნული სახეობა თავის ნაკვეთს 4-5 წლის შემდეგ დაუბრუნდეს.

ყვავილოვანი კომბოსტო სინათლის და ტენის მოყვარული მცენარეა. ნიადაგის არის რეაქცია უნდა იყოს ნეიტრალური (PH 6-7).

ნიადაგის დამუშავება

ნიადაგის დამუშავება ხდება ნიადაგურ-კლიმატური ზონების მიხედვით. გაზაფხულზე ყვავილოვანი კომბოსტოს დასარგავად, ნიადაგი აღმოსავლეთ საქართველოში აუცილებლად უნდა მოინახოს შემოდგომით, ღრმად 25-30 სმ. სიღრმეზე, ხოლო დასავლეთ საქართველოში, შესაძლებელია გვიან შემოდგომით, ზამთარში და ადრე გაზაფხულზე. ანალიზის არ ქონის შემთხვევაში, ნიადაგის ძირითადი დამუშავების წინ უნდა შევიტანოთ ორგანული სასუქი 50-60 ტ/ჰა-ზე, ხოლო თუ ნაკელი არ გვაქვს, მაშინ მინერალური სასუქები N150 P120K90 კგ. ამ დოზით მოქმედი ნივთიერება. ფოსფორიანი და კალიუმის სასუქის შეტანა უმდა მოხდეს ძირითადი ხვნის წინ, ხოლო გამოკვებისთვის ვიყენებთ აზოტიან სასუქს. აზოტიანი სასუქის ნახევარი შეგვაქვს დარგვის წინ, კულტივაციის ჩატარებამდე, ხოლო დარჩენილი დოზა თავის ფორმირების დაწყების წინ.

ჩითილის გამოყვანა და გადარგვა

ყვავილოვანი კომბოსტო ძირითადად ჩითილის მეთოდით მოყავთ, თუმცა მისი მოყვანა შეიძლება პირდაპირ ღია გრუნტში თესლის თესვით. საქართველოში

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოსავალი შეიძლება 2-ჯერ მოვიყვანოთ. პირველი მოსავლის მიღების მიზნით, დაცულ გრუნტში თესლი უნდა დავთესოთ კასეტებში იანვრის ბოლოს თებერვლის დასაწყისში. მარტის ბოლოს, 35-40 დღიანი ჩითილი უნდა გადავრგოთ ღია გრუნტში, მუდმივ ადგილზე მწკრივად, მწკრივთაშორის მანძილი უნდა იყოს 60-70 სმ, მცენარეთაშორის - 25-30 სმ. ირგვება ზოლებათაც, ოთხმწკრივიანი, ან ექვსმწკრივიანი ზოლი. მეორე მოსავლის მიღების მიზნით, მაისის ბოლოს, თესლი უნდა დავთესოთ ღია საჩითილე კვალში და ივლისის შუა რიცხვებში გადავიტანოთ მუდმივ ადგილზე. ღია საჩითილე კვალი, დარგვის წინ, აუცილებლად ჭარბად უნდა მოირწყას, რათა ამოღებისას ფესვები ნაკლებად დაზიანდეს. ჩითილის დარგვა ხდება ხელით და სარგავი მანქანით. მცენარეები ირგვება პირველ ფოთლამდე და აუცილებელია მისი მორწყვა.

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოყვანის დროს გასათვალისწინებელია ის ფაქტორი, რომ თავის ფორმირება უნდა მოხდეს სიგრილეში. სხვა კომბოსტოსნაირ სახეობებთან შედარებით, ყვავილოვანი კომბოსტოს მოყვანა რთულია.

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოვლა

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოვლის დროს უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ის ტენის მოყვარული მცენარეა, განსაკუთრებით მოითხოვს დიდი რაოდენობით წყალს ჩითილის და თავის ფორმირების პერიოდში. ნიადაგი ნოყიერი და მუდმივად ფხვიერი უნდა იყოს. მწკრივთაშორის და მცენარეთაშორის ნიადაგი უნდა გაფხვიერდეს ხელით 2-ჯერ მაინც. ასევე, 2-ჯერ უნდა ჩატარდეს კულტივაცია. ყვავილოვანი კომბოსტოს მოსავლის ხარისხზე ტენის ნაკლებობა ძალიან ცუდად მოქმედებს. მისი პროდუქტიული ნაწილი უდროოდ იწყებს განვითარებას და თავები გამოდის მეტად მცირე ზომის და უხარისხო (გაუხეშებელი). თუმცა, არც ზედმეტი ტენიანობა მისთვის სასარგებლოა. ამ შემთხვევაში, მცენარეების უმრავლესობა თავს საერთოდ არ გაიკეთებს ან თუ გაიკეთა, უხარისხო იქნება.

გამოკვება - თავის ფორმირების დაწყების წინ, შეგვაქვს აზოტიანი სასუქის დარჩენილი დოზა, აგრეთვე, შეიძლება გამოვიყენოთ წუნწუხი (1:20) ხარჯი 5 ლიტრი კვადრატულ მეტრზე. სხვა სახეობის კომბოსტოსგან განსხვავებით, ყვა-

ვილოვანი კომბოსტოს თეთრი და ნაზი თავების მისაღებად გამოიყენება ე.წ. „თავების გათეთრების“ ხერხი, რაც გულისხმობს მზის პირდაპირი სხივებისგან თავების დაცვას. ამ მიზნით, რამდენიმე შიგნითა ფოთოლი იწვევა თავების ზემოთ და იკვრება შესახვევი მასალით, ან ფოთლების ჩატეხვით ხდება თავების დაფარვა. ასევე, გამოიყენება სელექციური ჯიშები, რომელთა თავებს ბუნებრივად აქვს ფოთოლი გადაფარებული.

მოვლაში იგულისხმება მავნებელ-დაავადებებისგან დაცვა. ძირითადად, ყვავილოვანი კომბოსტოს უჩნდება ჭვაროსანთა ოჯახისათვის დამახასიათებელი მავნებლები: რწყილები, ბუგრები, ხვატარი, კომბოსტოს თეთრულა, ჩრჩი-

ლი, ფრთათეთრა. მათ სანინამდევნოდ გამოიყენება ინსექტიციდები (მაგ, აქტელიკი ხარჯვის ნორმა 0,5 ლ/ჰა., ვერტიმეკი ნაწლავური და კონტაქტური ინსექტოაკარიციდი ხარჯვის ნორმა 0,8-1,2 ლ/ჰა). დამახასიათებელი დაავადებებია: ჩითილის პერიოდში პითიუმი, ფუზარიოზი.

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოყვანის თავისებურებიდან გასათვალისწინებელია კიდევ ერთი ხერხი, ე.წ ზრდის დასრულება, რომელიც საჭიროების შემთხვევაში წარმატებით შეიძლება გამოვიყენოთ ყვავილოვანი კომბოსტოს მოყვანის ტექნოლოგიაში. ზამთრის პირას მოსავლის აღებისას, თუ მცენარეებმა სათანადოდ ვერ განვითარეს თავები და მოსალოდნელია

ტემპერატურის მკვეთრი დაცემა, ყინვების დადგომამდე მცენარეებს ამოთხრიან, მიანყობენ ნაგებობაში (კვალსათბური, სარდაფი, ბოსტნეულის სანახი და სხვა) და ფესვებს მიაყრიან მიწას. ზრდის დასასრულებლად არჩევენ კარგად შეფოთილ მცენარეებს (20-25 ფოთოლი), რომლებსაც განვითარებული აქვს 5 სმ. დიამეტრის 100 გრამიანი თავი. 20-25 გრამიანი თავის მქონე მცენარეები ზრდის დასრულებისას იძლევიან დაბალი ხარისხის პროდუქციას. ზრდის დასრულების პროცესში თავი მატულობს 3-4 ჯერ, რაც ხდება ფოთლებში დაგროვილი ასიმილატების პროდუქტიულ ნაწილში გადადინების ხარჯზე.

ყვავილოვანი კომბოსტოს ზრდის დასასრულებლად საუკეთესო ტემპერატურა

რა 0-დან +2 გრადუსამდეა, ფარდობითი ტენიანობა კი, 85-90%-ის ფარგლებში.

მოსავლის აღება

ყვავილოვანი კომბოსტოს მოსავლის აღება ხდება შერჩევით, 4-5 დღეში ერთხელ, სანამ თავი დაიფანტება, ადებული მოსავალი უნდა ინახებოდეს 0 გრადუს ტემპერატურის და 98-100% ჰაერის ფარდობითი ტენიანობის პირობებში. ამ პირობებში მისი შენახვა 2-3 კვირის განმავლობაში შეგვიძლია. მაცივრის გარეშე, მოსავლის რეალიზაცია, ადებიდან მალე უნდა მოხდეს, რათა თავები არ დაიფანტოს, რაც მისი სასაქონლო ღირებულების დაკარგვას გამოიწვევს.

ყვავილოვანი კომბოსტოს ტექნოლოგიური რუკა ერთ ჰექტარზე წარმოებისთვის, კვების არე 70X30 სმ.

#	სამუშაოს დასახელება	ერთეული	გამოყენების ჯირკღობა	რაოდენობა კგ/ლიტრი	ტექნიკის ხარჯი ლარში	საწვავი ლარი	საერთო ღირებულება ლარში	შესრულების ვადაები თვე
1	ნაკვეთის მოხვნა	ჰა	1		30	60	90	ნოემბერი- დეკემბერი
2	დადისკვა	ჰა	1		50	20	70	თებერვალი
3	კულტივაცია	ჰა	4		200	80	280	მაისი-ივნისი
4	საჩითილე კვლების გაკეთება	ჰა	1		50	20	70	მარტი-მაისი
5	პესტიციდების შეტანა	ჰა	3		90	60	150	მაისი-ივლისი-აგვისტო
6	ჰერბიციდების შეტანა	ჰა	1		30	20	50	მარტი-მაისი- ივნისი
7	მინერალური სასუქის შეტანა	ჰა	3		45	60	105	მარტი-ივნისი-აგვისტო
8	საჭირო მასალები							
9	თესლი ჰიბრიდული	კგ	1	0.5			850	
10	ჩითილის წარმოება	ცალი	1	40000			1200	
11	ამონიუმის გვარჯილა	კგ	2	400			290	
12	NPK	კგ	1	250			250	
13	ფუნგიციდები	კგ/ლ	3	3			60	
14	ინსექტიციდები	კგ/ლ	3	1.5			90	
15	მიკროელემენტები	კგ/ლ	3	10			70	
16	ჰერბიციდები	კგ/ლ	1	2			50	
17	მიწის გადასახადი	ლარი					50	
17	წყლის ხარჯი	ლარი					80	
19	შრომის დანახარჯები							
20	მორწყვა	ჰა	4				300	ივლისი- აგვისტო
21	ჩითილების დარგვა	ჰა	1				1200	ივლისი
22	გამორგვა	ჰა	1				270	ივლისი
23	მოსავლის აღება	4-5		60			1200	ოქტომბერი- ნოემბერი
24	გაუთვალისწინებელი ხარჯი	10%					615	
25	სულ ხარჯი						7390	

სურსათის ეროვნული სააგენტოს აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის საკოორდინაციო მართვის ცენტრი აჭარასა და გურიის რეგიონში შენაგვლით ღონისძიებებს ატარებს

სურსათის ეროვნული სააგენტოს საკოორდინაციო მართვის ცენტრის ჯგუფებმა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მორიგი წამლობა ჩაატარეს.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში - ხალასა და კვირიკეს ადმინისტრაციულ ერთეულში, ქედის მუნიციპალიტეტში - პირველი მაისის ადმინისტრაციულ ერთეულსა და ქ. ბათუმის, მწვანე კონცხის, სარფის, გონიოსა და კვარიათის ადმინისტრაციულ ერთეულებში, 900 ჰა ფართობია დამუშავებული.

გურიის რეგიონში, ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის 12 ადმინისტრაციული ერთეულში (ქვენობანი, ზომღეთი, ამალღება, შუამალღება, გოგოლესუბანი, გორაბერეჟოული, გუთური, ხევი, შუასურები, დიდივანი, ერკეთი, ბუკისციხე) თერმული ნისლის ტექნოლოგიით 2520 ჰექტარი ფართობი დამუშავდა.

თერმული ნისლის ტექნოლოგიის გამოყენებით ღონისძიებები დაგეგმილია

ობურგეთისა და ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტების 7-7 ადმინისტრაციულ ერთეულში.

ღონისძიებები უსაფრთხოების წესების დაცვით, სადამოს საათებში მიმდინარეობს, ადგილობრივი თვითმმართველობების წარმომადგენლები დაგეგმილი წამლობის შესახებ მოსახლეობას წინასწარ აწვდიან ინფორმაცია.

აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის საკოორდინაციო მართვის ცენტრში ფუნქციონირებს „სმს“-გზავნილების სისტემა, რომელიც მოსახლეობას წინასწარ აწვდის ინფორმაციას დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ.

პროცესში აქტიურად არის ჩართული ადგილობრივი თვითმმართველობა.

მავნებლის საწინააღმდეგო ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია იხილეთ ვებგვერდზე: www.parosana.ge

ცხელი ხაზი: 1501

სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვეტერინარები ბრუცელოზის საწინააღმდეგო ვაქცინაციას მთელი ქვეყნის მასშტაბით ახორციელებენ. მიმდინარეობს სამცხე-ჯავახეთის საზღვრულ საძოვრებზე სხვადასხვა რეგიონიდან მიგრირებული წვრილფეხა პირუტყვის აცრები.

ცხვრის და თხის ვაქცინაცია თვალში ჩაწვეთების თანამედროვე მეთოდით ხორციელდება.

ამავდროულად, დაავადების საწინააღმდეგო ვაქცინაცია უტარდება მსხვილფეხა პირუტყვსაც. დღეისათვის, ქვეყნის მასშტაბით, აცრილია 90 ათასამდე სული საქონელი.

ვაქცინაცია სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება.

ბრუცელოზი ქრონიკულად მიმდინარე ბოონობური ინფექციური დაავადებაა,

რომლითაც ავადდება მრავალი სახეობის ცხოველი, მათ შორის მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი. ბრუცელოზით ავადდება ადამიანიც. ინფიცირების წყარო დაავადებული ცხოველი და მისგან მიღებული პროდუქტებია.

სურსათის ეროვნული სააგენტო მოუწოდებს მოსახლეობას ითანამშრომლონ ვეტერინართან და დროულად ჩაუტარონ ცხოველებს ვაქცინაცია, რათა თავიდან აიცილონ დაავადების რისკი.

ბრუცელოზის მასობრივი ტესტირება 2014 წლიდან დაიწყო. 2015 წელს გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ექსპერტების მონაწილეობით შემუშავდა გრძელვადიანი სტრატეგია, რომელიც ბრუცელოზთან ბრძოლის კომპლექსური ღონისძიებების (სერომონიტორინგი, ვაქცინაცია) ეტაპობრივ განხორციელებას ითვალისწინებს.

2016 წლიდან დაიწყო და დღეის მდგომარეობით ბრუცელოზზე ვაქცინირებულია 7 21 391 სული მსხვილფეხა პირუტყვი

2018 წლიდან დაიწყო და დღეის მდგომარეობით ბრუცელოზზე ვაქცინირებულია 257 706 სული წვრილფეხა პირუტყვი

დეტალური ინფორმაციის მისაღებად, დარეკეთ, ცხელი ხაზი - 1501

ბრუცელოზის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია მთელი ქვეყნის მასშტაბით მიმდინარეობს

რა არის ნოდულარული დერმატიტი და როგორ დავიცვათ ცხოველი დაავადებისაგან

ნოდულარული დერმატიტი (Lumpy Skin Disease) მსხვილფეხა პირუტყვის ვირუსული დაავადებაა, რომელიც ცხელებით და კანქვეშა კვანძების წარმოქმნით ხასიათდება. საქონელს თვალი, სასუნთქი და საჭმლის მომნელებელი სისტემის ლორწოვანი გარსი უზიანდება. ნოდულარული დერმატიტით მხოლოდ მსხვილფეხა პირუტყვი ავადდება. დაავადების გავრცელებაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ მწერები (ვექტორები), რომელთაც დაავადება გადააქვთ მექანიკურად. იშვიათ შემთხვევაში, დაავადების გადაცემა შეიძლება მოხდეს ნერწყვით დაინფიცირებული წყლითა და საკვებით, საგნებითა და ინვენტარით, ასევე დაინფიცირებულ ცხოველთან პირდაპირი კონტაქტით. ნოდულარული დერმატიტით ადამიანი არ ავადდება.

ბით, საგნებითა და ინვენტარით, ასევე დაინფიცირებულ ცხოველთან პირდაპირი კონტაქტით. ნოდულარული დერმატიტით ადამიანი არ ავადდება.

დაავადების კლინიკური ნიშნები

ინკუბაციური პერიოდი 2-4 კვირას შეადგენს. საწყის ეტაპზე, დაავადებულ ცხოველს ტემპერატურის მატება (41°C -მდე) აღენიშნება. პირუტყვს უქვეითდება მადი, აღენიშნება ცრემლდენა, ცხვირიდან გამოინადენი, კვანძოვანი გამონაყარი კანზე. კვანძები განლაგებულია მთელ სხეულზე, განსაკუთრებით ბარძაყებზე, კიდურებზე,

კიდურებს შორის, თვალბუცის გარშემო, სახეზე, ცურზე. ავადმყოფობის მძიმედ მიმდინარეობისას, კვანძები ჩნდება პირის, საყლაპავის და ცხვირის ღრუების ლორწოვან გარსებზე, ვულვაზე და საშოს ლორწოვანაზე, ასევე ტრაქეასა და ფილტვებზე. დაავადებული ცხოველი სწრაფად იკლებს წონაში, უქვეითდება პროდუქტიულობა. მაკე ცხოველებში შესაძლებელია ადგილი ჰქონდეს აბორტებს, ბულები კარგავენ რეპროდუქტიულობას. დაავადება ძნელად გადააქვს სუფთა სისხლის საქონელს, მეწველებსა და სუსტ ცხოველებს. ცხოველთა სიკვდილიანობა 10%-მდე მერყეობს.

დაავადების საეჭვო ნიშნების გამოვლენისთანავე, ცხოველი უნდა განაცალკევოთ და დაუყოვნებლივ დაუკავშირდეთ ვეტერინარ ექიმს. დიაგნოზის დადგენის მიზნით, სისხლი, კვანძებიდან აღებული ანაფხევი და კვანძებშიადა სითხე იგზავნება ლაბორატორიაში.

ნოდულარული დერმატიტის მკურნალობის სპეციფიკური მეთოდი არ არსებობს. ცხოველს უნდა შევუქმნათ მოვლა-შენახვის კარგი პირობები. ნოდულარული დერმატიტის შემთხვევაში, მეორადი ინფექციების თავიდან ასაცილებლად, შესაძლებელია დაინიშნოს ანტიბიოტიკოთერაპია.

ნოდულარული დერმატიტის პრევენცია და კონტროლი

დაავადების თავიდან აცილების ყველაზე ეფექტიანი ღონისძიება ცხოველების ვაქცინაციაა. არსებული და მოსალოდნელი რისკებიდან გამომდინარე, სურსათის ეროვნული სააგენტო, სახელმწიფო კონტროლის ფარგლებში, ატარებს ნოდულარული დერმატიტის საწინააღმდეგო უფასო ვაქცინაციას.

დაავადების პრევენციის მიზნით, წლის ცხელ სეზონზე აუცილებელია ცხოველების და მათი სადგომების ინსექტოკარიციდებით დამუშავება; დაავადების გამოვლენის შემთხვევაში, უნდა მოხდეს ცხოველის იზოლაცია, მკვდარი ცხოველების დაწვა/დამარხვა, შენობების და ინვენტარის დეზინფექცია.

ქვეპროგრამის „ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვა და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია“ ფარგლებში, სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ, მიმდინარე წელს, ნოდულარული დერმატიტის საწინააღმდეგოდ 118 874 სული მსხვილფეხა პირუტყვია ვაქცინირებული.

დეტალური ინფორმაციის მისაღებად, დარეკეთ, ცხელი ხაზი - 1501

